

Kontakten

Ericsson
LM

Nr 6

1951

LM-ARNAS TIDNING

Kontakten

LM-arnas tidning

Ansvarig utgivare: Hugo Lindberg
Redaktör: Sigv. Eklund, tel. 453
Red.-sekr.: Sten Stomberg, tel. 457

Redaktionskommitté:

Herman Berglund, Vlv, tel. 475
John Ericsson, Vkc, tel. 633
N Fredriksson, Vt 19, tel. 1319
H Nilsson, Vt 22, tel. 722

Lokalredaktörer:

K-R Staf, Ermi, tel. 83; E Hellström, Sieverts Kabelverk, tel. 319; B Westerland, SER, tel. 344; S von Melsted SRA, tel. 211; M Steiner, Kabelverket, Älvsjö, tel. 31; B Larsson, Alpha, tel. 23; A Hofström SIB, P Nyhult, Rifa, tel. 109; C G Löfgren, FÖB; E Wandel, GR; U Swensson, Katrineholm; U Erling, Söderhamn; Å Bergman, Karlskrona.

Omslagsbild:

Julstök i Midsommargårdenslekskola. Bert Bodilson, Ingrid Lundstedt och Leif Nilsson i full färd med pepparkaksbaket.

Ur innehållet:	Sida
Allting kan göras bättre	103
Några tankar om semesterlönen	104
Programväljaranläggning för FN i New York	104
LM-are jular jorden runt	105
Telefonlaboratorierna	107
Kabelsyning och lödning	111
Sett och hört	114
Stor nationsparad vid alla LM-företag	116
Spänstig oldboy	118
Radiola vann över LME i Katrineholm	118
Stjärnor eller motionsidrott	119

The North Electric Manufacturing Co. anslutet till koncernen

L M Ericsson har helt nyligen förvärvat ett väsentligt intresse i The North Electric Manufacturing Co. i Galion, Ohio. Företaget, som inom koncernen betecknas med NEC, är ett tillverkningsföretag med anor inom telefonbranschen i USA. NEC

Manuskript

till nästa nummer av KONTAKTEN bör vara redaktionen tillhanda senast den 10 januari 1952.

har fyra fabriker med sammanlagt ca 1 000 anställda och en omsättning av ca 8—10 miljoner dollars. Den höga omsättningssiffran förklaras i viss mån av att underleverantörer anlitas i större utsträckning i USA än vad som är vanligt i Sverige. NEC tillverkar automatstationer och växlar samt apparater. Produkterna äro av »Ericsson-kvalitet».

Med förvärvet har en sedan länge närd önskan förverkligats att knyta till koncernen ett tillverkningsföretag i västra hemisfären, vilket om så skulle visa sig nödvändigt kan rycka in och fullgöra leveranser i denna del av världen.

Den sydligaste automatstationen LM byggt utökas

Den sydligaste automatiska telefonstationen som L M Ericsson byggt ligger i Marton på Nya Zeeland. Denna station skall nu utökas med ytterligare 500 linjer.

Den station, som L M Ericsson tidigare byggt i Whangarei på Nya Zeeland, skall utökas med 1 500 linjer.

Automatstation till Ecuador

Sedan huvudstaden Quito nu fått sina nya automatstationer av 500-linjers system har turen kommit till landets största stad — hamnstaden Guayaquil, som får samma system för begynnelsekapacitet om 6 000 linjer.

Anläggningen, som omfattar helt nät, kontrakterades ursprungligen 1945, samtidigt som Quito, men utförandet har av olika skäl försenats och i samband därmed har nytt kontrakt tecknats mellan regeringen och LME genom ingenjör Rogowski.

Telefonstationer för Brasilien

I den brasilianska staden Vitoria skall L M Ericsson bygga tre automatiska telefonstationer. Två av dem skall utrustas med 500-linjers väljare, den ena på 3 000 linjer och den andra på 500 linjer. Dessa stationer skall samarbeta med en landsväxel, utrustad med koordinatväljare på 100 linjer. Dessutom skall L M Ericsson i Itararé bygga en station på 500 linjer med 500-linjers väljare.

I Volta Redonda, en stad i närheten av Rio de Janeiro skall byggas en automatisk telefonstation på 1 500 linjer. Den skall utrustas med L M Ericssons 500-linjers väljare.

Miljongåva till Italien

För att hjälpa de italienska katastroffoffren har igångsatts en insamling vid Huvudfabriken, Kabelverket i Älvsjö, Telesignalfabriken i Gröndal och Katrineholmsfabriken. Sammanlagt inflöt 4 216;82 kronor. Telefonaktiebolaget L M Ericsson bidrog med lika stort belopp och växlat i italienska lire blir det något över 1 miljon som LM via Radiotjänst överlämnat till Podalens hårt prövade befolkning. På ovanstående bild ses från vänster ordföranden i Arbetsledarklubben, verkmästare Nils Andersson, SIF-representanten, fru Anna-Greta Nyberg, och verkstadsklubbens ordförande, Sigge Ringberger, i färd med att tömma insamlingsbössorna och räkna in pengarna.

Finska telefonstationer byggs ut

Koordinatväljarstationen i Helsingfors skall utökas. Beställning har ingått på ytterligare 4 000 linjer och stationen kommer därmed att omfatta sammanlagt 30 200 linjer.

LM-stationen i Björneborg, som omfattar 3 500 linjer och som invigdes förra året, skall byggas ut med 500 linjer. I Uleåborg skall LM-stationen ökas med 1 000 linjer.

Utbyggnad i Panama

Från Panama har L M Ericsson erhållit order på utökning av den station, som förra året blev färdig. Utökningen gäller 500 linjer. Kunden är ett stort amerikanskt kraftbolag »Ebasco», som även har telefonservis i Panama.

Ytterligare 1 000 linjer i boliviansk station

I Cochabamba i Bolivia skall den telefonstation, som L M Ericsson tidigare byggt, utökas med 1 000 linjer.

Telefonstationerna i Mexico City utökas

De automatiska telefonstationerna Apartado, Roma, Valle och Chapultepec i Mexico City skall byggas ut ytterligare med sammanlagt 13 000 linjer. Apartado, Valle och Chapultepec med vardera 3 000 linjer samt Roma med 4 000 linjer.

Allting

kan göras bättre

— Det är en hel del både värdefulla och goda förbättringsförslag, som förslagskommittén fått hand om under de 6 år förslagsverksamheten vid Huvudfabriken funnits till, framhåller verkstadschefen, överingenjör *Edvin Jonsson* vid ett samtal med KONTAKTEN. Det är förslag från en hel del olika arbetsområden, som blivit belönade. Somliga har kommit med idéer, som rör rationalisering av arbetsmetoder, andra har kommit med konstruktiva förbättringar av firmans produkter, medan några givit upphov till lösningar inom arbetarskyddsområdet.

— Ingenting är så bra att det inte kan göras bättre, är ett gammalt ordstäv, som man borde ta fasta på när det gäller förslagsverksamhet, fortsätter överingenjör *Jonsson*. Men det är felaktigt att tro att endast vetenskapsmän och konstruktörer kan ge idéer till förenkling av arbetsprocesserna. De som står vid maskinerna känner sitt arbete väl och har därigenom stora förutsättningar att fundera ut var förbättringar kan göras.

— Det finns naturligtvis många som tror att de små förslag de går och bär på inte är av någon betydelse. Men de *kan* ha ett mycket stort värde för alla parter. En serie små förslag till förbättringar kan lika väl leda mot målet som stora på en gång genomförda förändringar. Genom att föra fram de goda idéerna kan var och en medverka till att arbetet blir enklare och lättare samtidigt som produktionen höjs och förbilligas, vilket indirekt kommer alla till godo.

— För att ge en uppfattning om hur ett förslag bedöms, fortsätter vår sagesman, ska vi här följa det från förslagsställaren till, som vi hoppas, belöningen. När förslaget nedskrivits på en därför avsedd blankett eller annat papper, skickas det till förslagskommittén. I vanliga fall sänds ärendet därifrån på remiss till den avdelningschef, vilkens avdelning närmast berörs av de eventuella förbättringarna. Förslagskommittén granskar därefter förslaget och förser det med kommentarer, som möjliggör för företagsledningen att bedöma förslagets värde.

— Vilka förslag är det som belönas? Efter att hastigt ha ögnat igenom den stora pärmen, där förslagen vid Huvudfabriken förvaras, framhåller verkstadschefen att enligt hans mening tre villkor måste uppfyllas för att förslaget skall kunna antagas.

1. Förslaget skall innebära en verklig förbättring.
2. Förslaget skall vara praktiskt genomförbart.
3. Förbättringen skall stå i rimlig proportion till kostnaderna för dess genomförande.

Uppfylles dessa villkor, och har ingen insänt förslaget förut, har det alla chanser att prisbelönas, hur enkelt det än kan tyckas vara.

Här nedan följer några exempel på belönade förslag. För att förhindra att pappersark buktar sig och faller ner på golvet vid tryckning har *Bertil Schön*, Vt 04 föreslagit att en luftstråle riktas mot papperet och för det i rätt läge. *Gösta Hagberg* på samma avdelning har för att förhindra dubbelmatning vid tryckning i rotaprintmaskiner konstruerat en pappersskiljare, som sårar på arken innan de går in i maskinen. Vid Vt 05 har *Gösta Hessel* kommit med ett förslag att linda rullar på ett nytt sätt utan avklippning av tråden så att lödning av fästända undvikes. För att förhindra dubbelslag på excenterpressar har *H Dagberg*, Vt 12, konstruerat en säkerhetsfjäder på pressens lås. *Ake Löfström*, Ct 22, har även framlagt ett förslag till anordning för att eliminera dubbelslag.

Är Din idé ett gott förslag?

Deltag då i förslagsverksamheten. Det lönar sig. Lämna in förslaget till förslagskommittén eller om någon sådan ej är tillsatt till företagsnämnden.

Förutom kontant ersättning får Ni som förslagsställare även tillfälle att deltaga i ett lotteri.

Framför Edra goda idéer till förslagsverksamheten — men gör det nu, så att Ni får vara med redan vid årets dragning i förslagslotteriet.

Regler

Arbetare och tjänstemän vid företaget vid Midsommarkransen, Kabelverket i Älvsjö, Telesignalfabriken i Gröndal, fabriker i Karlskrona, Söderhamn och Katrineholm har rätt att deltaga vid dragningen.

För varje belönat förslag erhålles en lott för varje påbörjat 50-tal kronor av det utbetalade ersättningsbeloppet, dock högst 10 lotter. Lotterna för under år 1951 belönade förslag utdelas i början av år 1952, varefter dragning äger rum.

Vinster

3 vinster utlottas! Högsta vinsten består av en gratisresa till en kostnad av 1 500 kronor eller denna summa kontant, 2:a och 3:e vinsterna utgår med 600 respektive 400 kronor.

Verkstadschefen Edvin Jonsson vid sitt skrivbord.

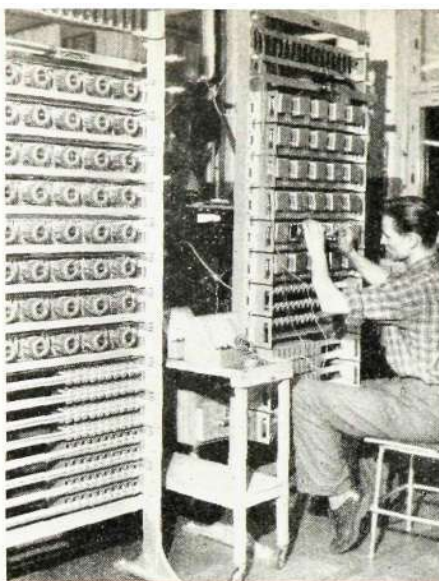
Några tankar om semesterlönen och dess utbetalning

Som vi nog alla vet har vi från den 1 juli i år fått en ny semesterlag, som tillförsäkrar alla anställda 3 veckors semester. Då det föregående året ligger till grund för semesterns längd näst påföljande år, får vi dock vänta till 1953, innan vi kommer i åtnjutande av fulla 3 veckor.

Hittills har vi haft 1 dags semester för varje kalendermånad under kvalifikationsåret, förutsatt att vi under kalendermånaden utfört arbete för arbetsgivarens räkning minst 16 dagar. Den nya lagen ger oss 1½ dag per månad, och i händelse brutet dagantal uppstår, får man höja till närmast högre antal dagar. Under 1952 får vi således nöja oss med, för januari—juni 6 dagar och för juli—december 9 dagar eller tillsammans max. 15 dagar. Vi har väl anledning vara tillfredsställda med att det stora flertalet anställda numera tillförsäkrats 3 veckors sammanhängande ledighet.

Jubileumsvisning vid Alpha

I samband med Alphas verkstadsklubbs 50-årsjubileum hade företaget söndagen den 2 december öppnat grindarna för de anställdas släkt och vänner. Inte mindre än ca 1 500 personer passade på att se sig omkring och de trängdes omkring de 50 maskiner som voro i gång. Störst var intresset kring gramfonpressarna, men barnen tycktes mest gilla planslipmaskinerna som sände i väg vackra gnistregn. Efter rundvandringen intogs förfriskningar i matsalen.

Provare Per Erik Johansson justerar ett av stativerna för programväljaranläggningen till F N.

Som semesterbestämmelserna nu är utformade kan det dock uppstå en del tråkigheter, då semestern inträffar. Man får ju nämligen, då man slutar sin anställning, till sig utbetalt dels det föregående årets semesterlön (i den mån den ej utbetalats i samband med semester) och dels innevarande årets semesterersättning för kvalificerande tid. Det är då fara värt att de semesterpengar man får i sin hand blir förbrukade för andra ändamål än dem vartill de är avsedda, och så står man där måhända, när semestern inträffar, utan medel att bestrida kostnaderna för den ledighet man med glädje sett fram emot och så väl behöver. Detta är föga tilltalande och långt ifrån lagens anda och mening.

Vi har emellertid exempel på att så har hänt, och tyvärr kommer sådant nog att hända, så länge nuvarande bestämmelser om utbetalning av semesterlön vid slutad anställning kvarstår.

I Norge har man andra lagregler, som helt eliminerar denna olägenhet. Alla anställda, som är avlönade med tim- eller

Programväljareanläggning för FN i New York

I hård konkurrens, särskilt med amerikanska företag, har L M Eriasons Tele-signalfabrik fått beställning på en programväljaranläggning för FN-huset i New York och utrustningen levereras i dagarna till Amerika.

Avsikten med anläggningen är att anföranden eller konferenser, som hålles i en del sammanträdeslokaler, skall kunna avlyssnas även i andra rum inom byggnaden. I sammanträdeslokalerna finns mikrofoner, vilka inkopplas vid sådana tillfällen då utsändning till övriga rum inom FN-huset skall ske. På skilda håll inom byggnaden uppmonteras 150 högtalarapparater.

Då någon önskar ta del av ett tillgängligt anförande eller en konferens, inkopplas högtalarapparaten genom att en omkopplare fälles. Härvid erhålles en summer-signal i högtalaren. Då en viss sifferkombination slås på fingerskivan, kopplas mikrofonen i den ifrågasvarande sammanträdeslokalen in, och förhandlingarna kan avlyssnas. Möjlighet finns att med hjälp av sifferkombinationerna koppla in ända upp till 23 olika utsändningar, men så många kommer icke att utnyttjas vid denna anläggning.

ackordslön, har där en s. k. feriebok, i vilken arbetsgivaren under kvalifikationsåret inklestrar feriemärken, vilka representerar värdet av intjänt semester. Semesterlönen utgår med 6½ % på arbetsförtjänsten förutsatt att anställningen varar minst 6 dagar. Feriemärken finns i olika valörer och införingen av semesterlönen i ferieboken skall ske minst en gång i månaden. Den anställde har rätt att under året kontrollera införingen.

Om man byter anställning, får man sin feriebok utlämnad med semesterlönen vederbörligen införd i form av feriemärken, varefter den inlämnas till den nya arbetsgivaren, som fortsätter införingen på samma sätt intill kvalifikationsårets slut. Någon kontantutbetalning av semesterlönen vid slutad anställning förekommer således ej.

När semestertiden sedan inträffar, gör arbetsgivaren anteckning härom i ferie-boken, varefter man får lyfta semesterlönen på närmaste postkontor.

Några ekonomiska bekymmer för ledigheten bör ju då icke finnas. Något liknande detta norska system tillämpas även här i Sverige inom byggnadsindustrin, men vore det ej något även för oss andra att ta efter?

E Johansson

Plastpressare Karl Ekblad demonstrerar tillverkningen av fingerskivor

L M - a r e

j u l a r j o r d e n

r u n t

I alla världsdelar har LME representanter och litet varstans på jordklotet finns svenska LM-tjänstemän, som knutpunkter i det nät, som gör Telefonaktiebolaget L M Ericsson till ett världsomspännande företag. Dessa LM-tjänstemän, som vi återfinner på andra sidan jordklotet, i tropiska och tempererade zoner, firar julen långt borta från hemlandet och i de flesta fall försöker de skapa en nordisk julstämning trots att de yttre betingelserna är vitt skilda från de svenska.

— Det är ju klart att tankarna i större utsträckning än annars kretsar kring Sverige vid julen, säger ingenjör Gösta Blume. Men tro inte att jag för den skull under mina år i Afrika, närmare bestämt i Johannesburg, försökte omvandla den sommarlika omgivningen till ett vinterlandskap med hjälp av vaddtussar och dylikt. När jag där nere talade om »hemma» så menade jag inte barndomsbygden under Karlavagnen, utan mitt tusculum under Södra korset. Det gäller ju att ta seden dit man kommer, och det har alltid för mig visat sig vara rätt melodi att inte fläta samman förbindelserna med Sverige med alltför mycket minnesbilder av det förflutna.

Afrikansk jul med kameleont i granen

— Vi hade naturligtvis ett julträd, men det var förstas ingen riktig gran, fortsätter ingenjör Blume. Det liknade närmast ett lärkträd och hade långa mjuka barr. Detta klädde vi enligt vedertagen sed, men dekorationerna fick naturligtvis en afrikansk prägel och ett år satt till och med en kameleont i trädets topp i stället för julstjärna. Den lilla snabbfotade och färgskiftande ödlan hittade mina barn ute i trädgården på julaftonen och den trivdes bäst i julträdet, där den valde den högsta punkten.

— Svettiga jultomar och stearinljus, som med eleganta bugningar viker sig i

värmen är annars minnen, som mest dröjer sig kvar från mina afrikajular. Men en gång fick jag på själva julaftonen uppleva ett tropiskt oväder, som åtföljdes av en intensiv hagelskur. Ovädret försvann dock lika hastigt som det kommit, men efterlämnade ett decimeter-tjockt hageltäcke. Med litet fantasi fick då nejden ett ganska »snöigt» utseende, men de vita drivorna låg inte kvar så länge, utan de grynstore »isbitarna» smälte hastigt undan.

Helsvensk julafton med radiokontakt från Sverige

— I Fjärren östern märker man inte mycket av julen, berättar ingenjör Hans Augustinsson, som reste ut 1947 för att representera L M Ericsson i Kina. Den första julen utomlands firade jag i Manila på vägen ut, och då var jag ombord på en svensk båt. Det blev en »hel-

svensk» jul med radiokontakt med hemlandet och »riktig» julmat. Men utanför var det 25° Celsius i skuggan och våra nordiska julrätter är ju inte precis avsedda att inmundigas under så heta temperaturer.

Nyåret är Kinas stora högtid

— I Kina är det nyåret, som är den stora årliga högtiden, fortsätter ingenjör Augustinsson. Året är uppdelat i tretton månader och nyåret flyttas årligen. Det året jag kom dit var nyårsfirandet förlagt till slutet av februari. Då var alla affärer stängda flera dagar och då genljuder gator och torg av smällar från fyrverkeripjäser av de mest skiftande storlekar. Kineserna är sedan gammalt experter på pyrotekniska finesser och deras raketer hade en nästan kuslig precision, ty så gott som alla utvecklade sitt praktfulla stjärnregn i höjd med husens femte våning. Och då detta skedde med en kraftig knall insåg jag för sent, att det var detta, som var en av anledningarna till, att det var lättast att få bostad just i etager, som låg på denna höjd. Hela nationen fyller år på nyåret. De individuella födelsedagarna firas ej här utan alla räknar ålder från nyårsfirandet. Födelsegåvor lämnas till alla vänner i samband med nyårsfirandet och de överräckas under sirliga välgångsönskingar.

I skuggan av en gran från Himalaya

Mina bopålar flyttades sedan över till Indien och där firade jag jul i Calcutta tillsammans med den svenska kolonien, som räknade ett 30-tal medlemmar. På julaftonens morgon kom den indiska be-tjänningen och behängde oss med blomstergirlander och sedan försökte vi ska-

I Calcutta blev ingenjör Hans Augustinsson med familj bekransad med blommor på julaftons morgon av de indiska tjänarna.

Många LM-are firar jul i skuggan av palmer och plockar julbordets frukter direkt från träden.

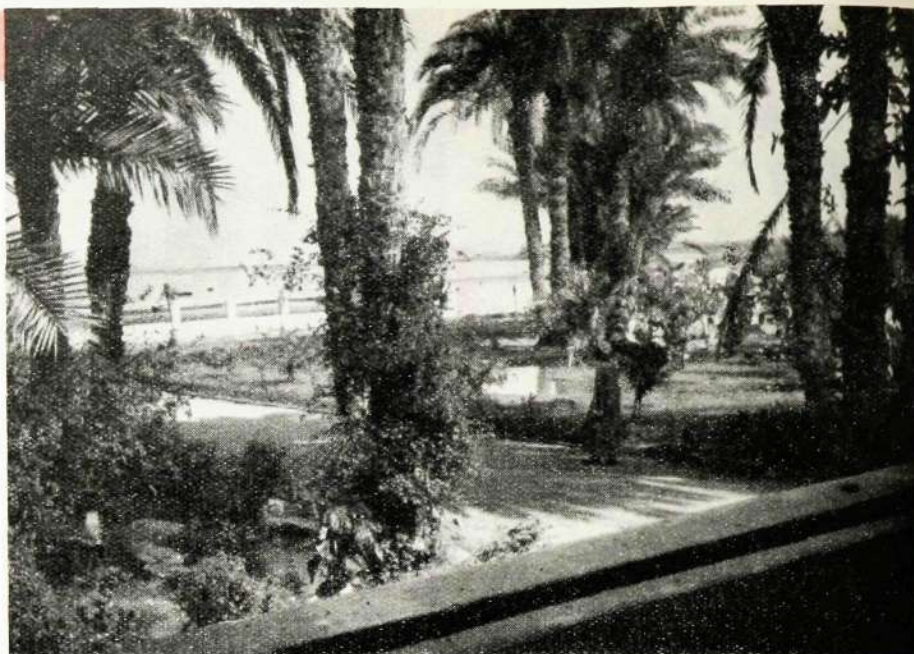
pa så mycket julstämning som möjligt i skuggan av en gran, som transporterats ned från Himalaya. Den indiska festkalendern har ett helt annat utseende än vår, och den största hindufesten är »divali», som inföll i slutet av oktober. Den firas med anledning av ljusets återkomst och går i glädjens tecken.

— I Kairo har jag firat ett par jular, fortsätter ingenjör Augustinsson. Dadlar, fikon, apelsiner och andra sydfrukter, som hör till ett julbord plockade vi där direkt på träden, och de var ganska billiga. Men julgranen däremot var dyrbar. Den kostade närmare 150 kronor och kom per flyg från Italien.

Både värme och köld under julen

En annan LM-representant, som firat många jular på andra sidan jordklotet är ingenjör *Sven Oscar Englund*. Han reste ut till Sydamerika år 1938 och har vistats huvudsakligen i Colombia.

— Höga berg och djupa dalar präglar det colombianska landskapet, säger ingenjör Englund. Därför firas julen ganska olika allt efter den del av landet man befinner sig i. I de heta, tropiska landsändarna, där det minsta julljus förefaller utgöra ett outhärdligt tillskott till den redan befintliga värmemängden, är det kanske svårt att framkalla den rätta julstämningen. Men i Bogotá däremot, som ligger högt kan man tråda långdanssen i skjortärmarna och få full illusion av en svensk jul. Där är luften kylig och en sprakande brasa sprider sitt varma sken. Julgranar ser man överallt, och tomtkläder tycks det vara gott om där, ty överallt dräller det av jultomtar som

ambulerar mellan hemmen, alltmer upprymda allteftersom kvällen fortsätter.

Fyrverkeriet viktig ingrediens vid julfirandet

— En mycket viktig ingrediens i den colombianska julen är fyrverkeriet, fortsätter ingenjör Englund. I de talrika stånden, som vid jultiden växer upp utefter gatorna, kan man beskåda de mest sinnrika pyrotekniska finesser, som sedan gör sig hörda under hela julveckan. Ju bättre smäll, desto bättre pjäs och kanonaden, som dessa pjäser åstadkommer är öronbedövande. Då säkerhetsbestämmelserna för fyrverkeri inte är så rigorösa som här hemma, fordrar handhavandet av dem en god portion dödsförakt.

— Den colombianska julen börjar på julaftonen med den stämningsfulla mid-

nattsmässan och fortsätter sedan med julmältiden och julklappsutdelningen, ungefär som hos oss i Sverige, slutar ingenjör Englund.

Ingenjör *Torsten Lindstedt*, som reste ut till Centralamerika 1948, har vistats några år i Panama för att leda montage av en telefonstation.

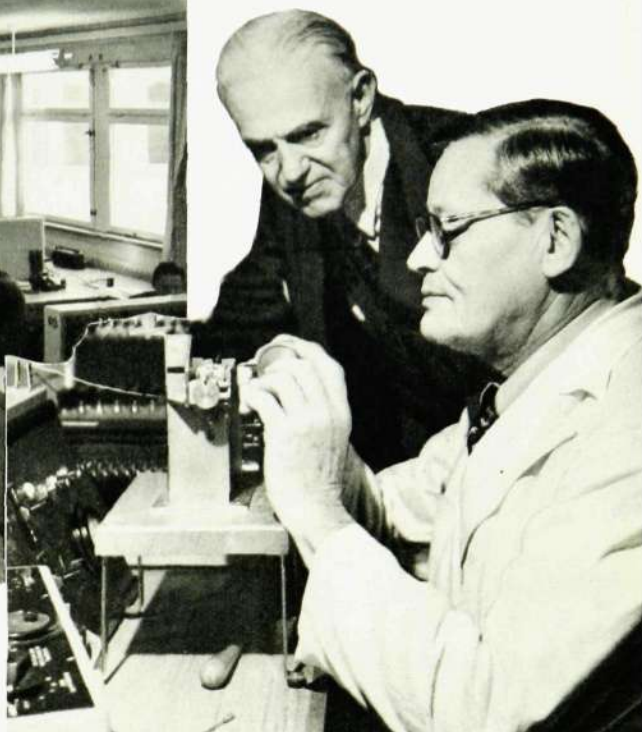
Lotterier i långa banor

— Ungefär tio dagar före jul upphör regnet och den efterlängttade torrtiden kommer. Vädret slår om på en gång, och på gatorna börjar tusentals lottförsäljare ropa ut vilka fina vinster de har, och som löser alla julklappsbekymmer. Nästan varje affär har ett lotteri för kända och okända kunder, och i gathörnen står folk och säljer lotter för att finansiera sitt eget julfirande. Dagarna före jul säljs hela staplar med granar, som kommer från USA och Kanada, och trots att de kostar mellan 5 och 10 dollar, har de en strykande åtgång.

— Den första julen där nere firade jag i en svensk familj, fortsätter ingenjör Lindstedt. Efter julmiddagen fördrev vi tiden i en swimming-pool och knäckte nötter i badkläder på bassängkanten. Och året därpå bjöd vi en del goda vänner till oss, som vi trakterade med svenska pepparkakor, som gjorde stor succé. Tjugondag Knut brukar ju granen skatta åt förgängelsen i Sverige. Men där nere växer granarna och får nya skoli efter kort tid på grund av luftens fuktighet. Granarna får därför stå kvar i hemmen betydligt längre och crinra om högtiden.

LM-representanten i Iran, ingenjör Adolf Bergman har tillsammans med sina barn skulpterat ett snölejon, som hans dotter och en jugoslavisk väninna rider på.

Telefonlaboratorierna har skjutit i höjden

I hjärtat av Huvudfabrikens stora byggnadskropp ligger telefonlaboratorierna, där man tar pulsen på olika relä- och väljartyper, som ingår i automatiska telefonväxlar. Mänskliga hjärnor, robotar och vetenskapliga instrument av modernaste konstruktion arbetar med att utföra funktions- och schemaprovningar samt göra telefonsystemen ännu bättre. Här löper förbindelserna som fina nervtrådar samman från konstruktörer, säljande avdelningar och fabrikationen i verkstaden och hålls ihop med ett fast grepp av laboratoriechefen, ingenjör *Nils Palmgren*.

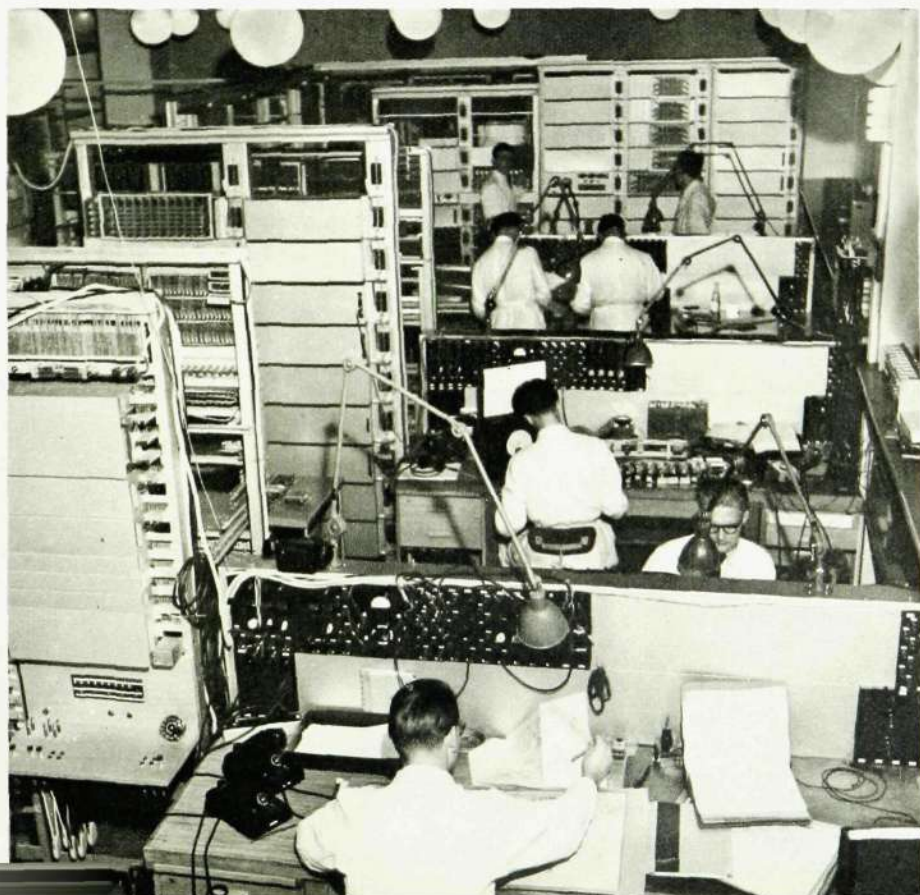
Under årens lopp har telefonlaboratorierna undan för undan vuxit ut på bredden och fått ta större yta i anspråk. Den sista tiden har de, bildligt talat, även vuxit på höjden genom att ytterligare en våning byggts till ovanpå de tidigare laboratorieutrymmena. Denna nybyggnad har i dagarna blivit färdig och tagits i bruk av den avdelning, som svarar för utvecklingen av de telefontekniska elementen. Våningen, som kröner fasaden utefter Huvudfabrikens östra länga har under tillblivelsen varit ingenjör Palmgrens speciella skötebarn, och då han inom kort inträder i pensionsåldern kommer detta laboratorium att stå som ett monument över hans outtröttliga gärning såsom pionjär inom telefontekniken.

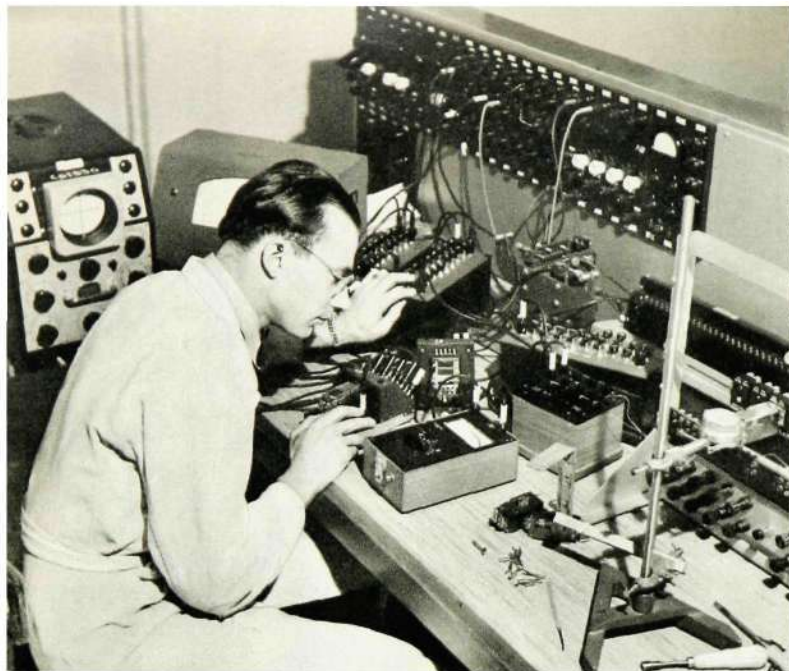
Det är ljusa och luftiga lokaler, som möter ögat och ur den ström av statistiska uppgifter, som ymnigt flödar ur ingenjör Lennart Bloms mun, kan följande droppar vara av intresse: Ungefär 30 000 meter kabel har gått åt vid inredningsarbetet

i de 700 kvadratmeter nybygget omfattar.

Nya och omarbetade konstruktionsdetaljer får här genomgå allsidiga prov. Det är omfattande undersökningar, som mäs-

Chefen för telefonlaboratoriet, ingenjör Nils Palmgren, följer intresserat ett mätprov på ett relä som f. verkmästare Lennart Hultin håller på med. Ovan t. v. interiör från en av laboratorieralarna med den stora elektriska distributionstavlan i bakgrunden. Stativ vid stativ reser sig i schemalaboratoriet, där man i miniatyr möter hela världens telefonnät (bilderna nedan).

te göras, och de kräver en ansenlig instrument- och apparatutrustning.

Sekunder förlängs till tre minuter

— Det är apparater för flera 100-tals tusen kronor, som står till vårt förfogande för undersökningar och mätningar på kopplingselement, väljare, reläer etc. framhåller sektionschefen, ingenjör *K B Olsbro*. Det finns tidmätare, med vilka reläers till- och fränslagstider kan mätas i tusendels sekunder, stroboskop, som gör det möjligt att iakttä snabba rörelser i långsamt tempo, d. v. s. förlänga sekunderna på samma sätt som med en filmkamera i ultrarapidtakt. Sådana filmupptagningar gör vi också här, fortsätter ingenjör *Olsbro*, men då arbetar vi med en snabbfilmkamera, som har en bild-

Ingenjör *K-E Ekman* är specialist på polariserade reläer. På bilden t. v. håller han på med kontaktstudier. I långtidsprovrummet har fotografen fångat ingenjör *K B Olsbro*. Han studerar hur några reläer ser ut efter ett hårt slitprov.

frekvens av 3 000 bilder i sekunden och detta motsvarar en uttänjning av en sekund till mer än tre minuter vid normal projektionstakt.

72 elektronrör i »tidsmikroskopet»

Här finns också ett av *L M Ericssons* dyrbaraste och mest komplicerade mätinstrument, den registrerande mångkanaloscillografen. Den används för att undersöka och registrera snabba elektriska förlopp och kontaktfenomen. Genom att använda fotoceller och mikrofoner kan mekaniska förlopp omvandlas till elekt-

riska förlopp och studeras med hjälp av oscillografen. Apparaten är utrustad med 72 elektronrör och två dubbelkatodrör. Med hjälp av detta »tidsmikroskop» kan en 2 000-del av en sekund tänjas ut över ett oscillogram, som är en halv meter långt.

— En stor del av instrumentutrustningen har konstruerats vid avdelningen, fortsätter ingenjör *Olsbro*. Den växer fram i takt med behovet och ett av de senaste tillskotten är en mikrokamera med vars hjälp små detaljer kan fotograferas.

— Arbetet på denna sektion kräver stort tekniskt kunnande, noggrannhet och tålmod, fortsätter ingenjör *Olsbro*. Sektionen är uppdelad i fem grupper, som var och en arbetar inom ett visst område. Här finns specialister på reläer, väljare, snabbfilm m. m. och till varje mans förfogande står välutrustade laborationsbord med elektrisk utrustning. All erforderlig ström fördelas till alla uttag från en distributionstavla, som bildar fond i den större lokalen. Med några enkla handgrepp kan man där centralt bryta strömmen från såväl batterier som kraftnätet.

Materielen utsätts för påfrestande utmattningsprov

Snabba förlopp och korta tider kännetecknar i mångt och mycket arbetet på detta laboratorium. Men i långtidsprovrummet har arbetena en annan karaktär. Här åstadkommer väljare och reläer, skak- och slitmaskiner ett starkt oväsen, där de arbetar dag och natt, vecka efter vecka, månad efter månad. Alla organ utsätts för påfrestande utmattningsprov och tvingas att arbeta med överdriven hastighet. På så sätt får man redan efter en månad en antaglig bild av hur materielen kommer att se ut efter 25 års

Ingenjör *N-Å Åkesson* monterar apparatur för studium i mångkanaloscillografen.

Mest från Latin-Amerika

»För varje telefonproblem har L M Ericsson passande materiel» står det i blickfånget på bredvidstående skyltfönster hos CSE i Buenos Aires.

Compañía Sudamericana de Teléfonos L M Ericsson S A i Buenos Aires har ett rikhaltigt tillverkningsprogram. Ovanstående bild visar några produkter och de smakfulla förpackningarna.

I samband med att kontrakt undertecknats att L M Ericsson skall bygga automatstationer i såväl Quito som Guayaquil ägnade tidningarna i Ecuador stort utrymme åt detta. På den övre bilden ses en sida ur tidningen El Sol i Quito och på den nedre ett blad ur La Prensa som kommer ut i Guayaquil. På den sistnämnda sidan ägnades en hyllning åt ingenjör Gunnar Eklund under rubriken »Svensk automattelefonpionjär i Ecuador». Artikeln börjar med orden »Denna dag minns vi kärleksfullt den svenske gentlemanen, som i ordets rätta bemärkelse blev automattelefonpionjär i Ecuador och gav siffet liv för att denna automatservice i Ecuador skulle kunna installeras».

Mr H Natzje från telefonförvaltningen i Curaçao har avlagt besök vid Huvudfabriken. På bredvidstående bild ses han tillsammans med ingenjör Ivar Hilfing.

hård drift. Där har körts reläer 250 miljoner gånger i följd, ett prov, som tar bortåt två och ett halvt år att slutföra. Det kan kanske tyckas att det ibland blir »större våld än nöden kräver», men i de nya koordinatväljarsystemen krävs minst 10—20 gånger mer arbete av reläerna, än vad man tidigare fordrade i de äldre automatsystemen.

Transporter jorden runt på åttkantiga hjul

Under transporter till platser, som ligger på andra sidan jordklotet utsätts telefonmateriel för stora påfrestningar. I långtidsprovrummet finns även speciella maskiner, som krymper ner restiden. I skakmaskiner ruskas telefonväxlar och reläbryggor om och får dessutom sådana stötar och törnar, som uppstår vid in- och urlastning med vinschar vid båtar. Efter den omilda behandlingen, som motsvarar en jorden-runtresa på åttkantiga hjul undersöks att inga skruvar lossnat och att allting fungerar perfekt.

I ett av långtidsprovrummen kan man dessutom reglera fuktighet och värme för att kunna utprova kontaktmaterial under konstant fuktighet och temperatur.

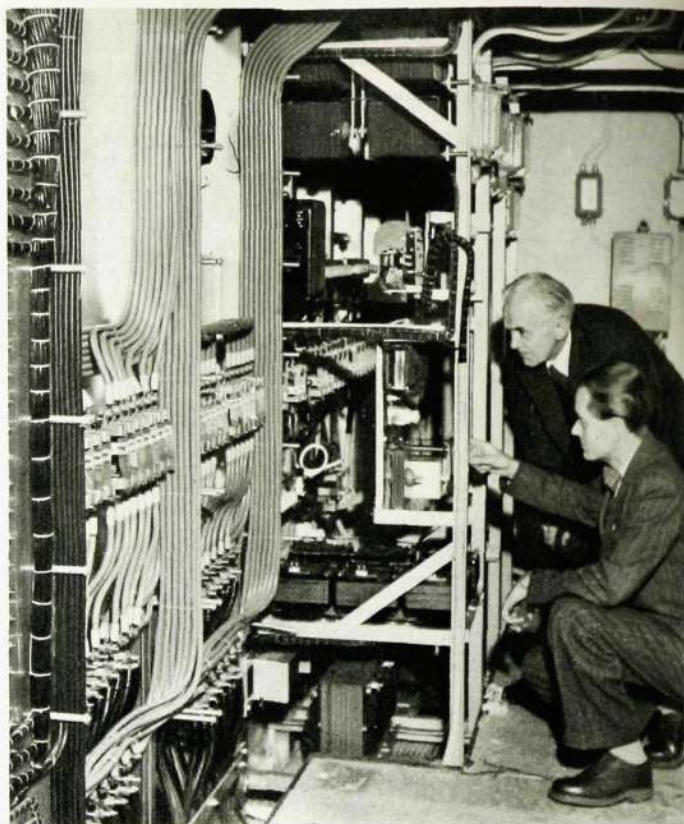
Till laboriet hör även en fotografisk utrustning med mörkrum för framkallning av oscillogram och fotofilm.

Hela världens telefonnät i miniatyr

I de lokaler, som tidigare disponerats av den sektion, som svarar för utvecklingen av de telefontekniska elementen reser sig nu stativ vid stativ. Den schematekniska sektionen inom laboriet har nämligen övertagit dessa utrymmen och därigenom fått en välbehövlig utvidgning.

När en telefonanläggning skall byggas börjar det med att en schematiker gör ett utkast, som sedan ligger till grund

Baksidan av den elektriska distributionstavlan rymmer åtskilliga meter kabel. Ingenjör Nils Palmgren och hans assistent, ingenjör Lennart Blom, är inbegripna i en teknisk diskussion om den nya likriktaren, som försörjer laboriet med likström.

för ingående prov i schemalaboriet. Därför blir det ibland nödvändigt att bygga upp hela stationer och nätsystem i miniatyr, så att man får möjligheter att studera funktionen vid en sammankoppling med annan telefonmateriel, som kan finnas på platsen. Det kan t. ex. röra sig om samtrafik med andra system, vilket kräver speciella åtgärder. På några kvadratmeters yta står här automatstativ, som representerar ett helt landsområdes telefonstationer. Största delen av utrymmet upptas av svenska telefonanläggningar, och en av de mest omfattande är Stockholms Riksstation.

Schemalaboriet har ett flertal stora projekt i gång samtidigt, och där möter man nästan hela världen i miniatyr. Där är växlar för brasilianska landsstationer och danska storstationer m. fl. Provsta-

tativ, som representerar telefonstationen i Helsingfors upptar sju längdmeter och på ett annat ställe har man berett plats för provstationen för Köpenhamns telefonnät. Gambir i Indonesien provas i ett annat hörn och det omfattande telefonnät, som SJ håller på att bygga ut, upptar i laboriet 15 längdmeter och har dragits ut i olika vinklar för att spara på utrymmet. Namn från jordens alla hörn ingår här i vardagsspråket och stationer av olika konstruktioner finns i flera varianter.

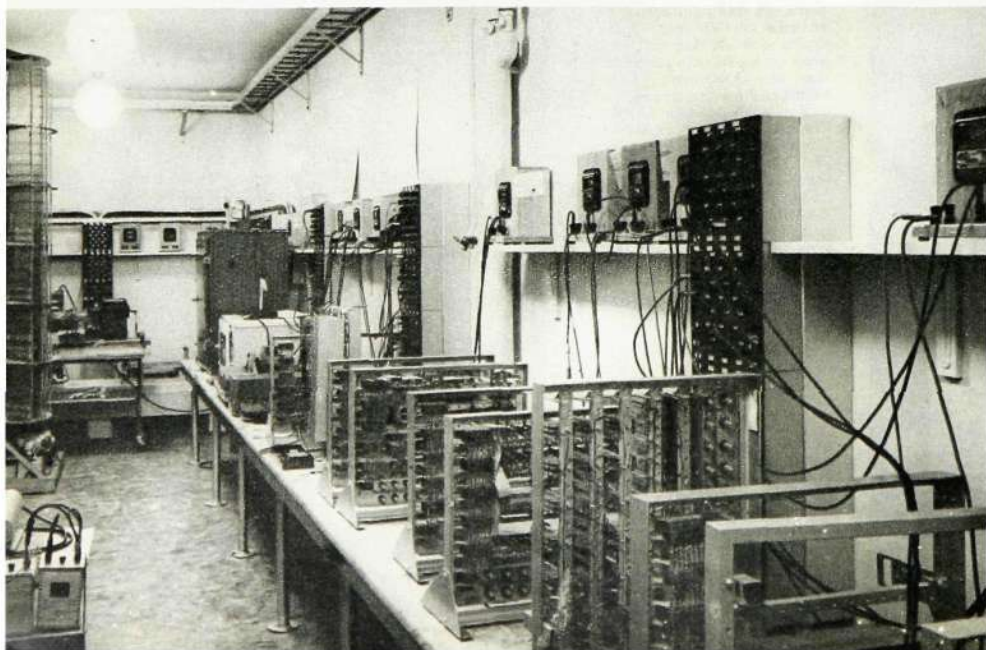
Gammalt och nytt går hand i hand

Provstativ med serieomkastare av den typ, som tillverkades för 30 år sedan är kopplat tillsammans med ett modernt stativ, där man gör prov för utbyggnaden av stationen i San Sebastian. Och bara ett par meter därifrån står ett stativ för sidvägssystem med koordinatväljare, som är en modellanläggning av en station för Rotterdam.

— Skapande fantasi, kombinationsförmåga och teknisk skicklighet brottas här både med teoretiska och praktiska problem, säger ingenjör Bertil Weinitz, som svarar för denna del av laboriet. Detta utprovande av scheman är ett mycket tidsödande arbete, som kräver stor noggrannhet och fordrar speciell kombinationsförmåga hos såväl schemakonstruktörer som laboranten för att syste-

(Forts. på sid. 120)

Dag och natt, vecka efter vecka, månad efter månad arbetar reläer, väljare och andra kopplingselement i långtidsprovrummet. På kort tid får man efter hårda prov fram den sannolika förslitningen efter 25 års tid och det händer till och med att reläer körs ända upp till 250 miljoner gånger.

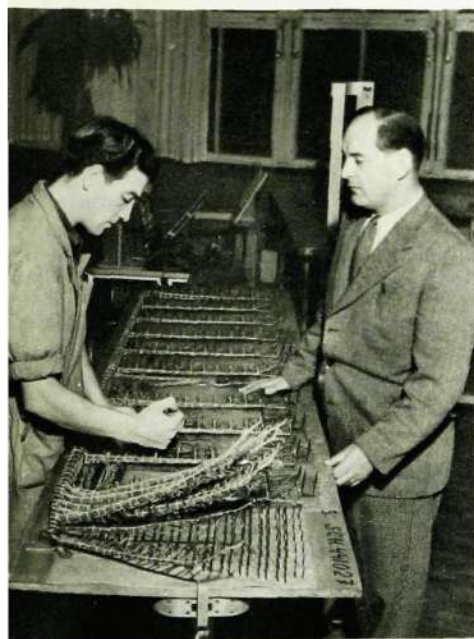

Trådar i olika färger sys på Vt 32 samman till kabelknippen. Det är huvudsakligen kvinnlig arbetskraft som sysselsätts på denna avdelning.

Kabelsyning och lödning efter färgernas ABC

beteckningar som uppgår till ett 20-tal och därför har man även fått tillgripa blandade färger, varvid h är svart-gul, k grön-vit, i blå-röd, m svart-grön etc.

Personalen på denna verkstadsavdelning är övervägande kvinnlig och flinka fingrar löper snabbt över de spikförsedda mallarna där den halvmillimeter tunna

Trådar i spektrums alla färger möter ögat då man träder in på Vt 32, den verkstadsavdelning vid Huvudfabriken, som har hand om kabelsyning för reläsatser och lokalväxlar samt förbindning av dessa. Men trådarna i kablarna nämns sällan efter sina färger utan har bokstavs-beteckningar.

— Det var att lära sig ABC från början, när jag kom hit, säger fru *Helga Pettersson*, som hållit på med kabelsyning sedan 1948. Den blå tråden har beteckningen a, b är gul, c är röd, d vit, e brun o. s. v. De rena färgerna räcker inte till för alla

Bertil Axelsson, som även är skyddsombud på Vt 32, klipper just loss en stor kabel från mallen. Det har tagit ett par dagar att lägga ut och sy ihop de 1 000-tals trådarna. Avdelningschefen, ingenjör *Gustav Tunberg*, ses till höger på bilden.

Fröken *Agnes Gustavsson* är den äldsta kvinnliga veteranen på avdelningen. Hon kom till LM år 1899 som 17-åring. Tillverkning av snören är hennes specialitet.

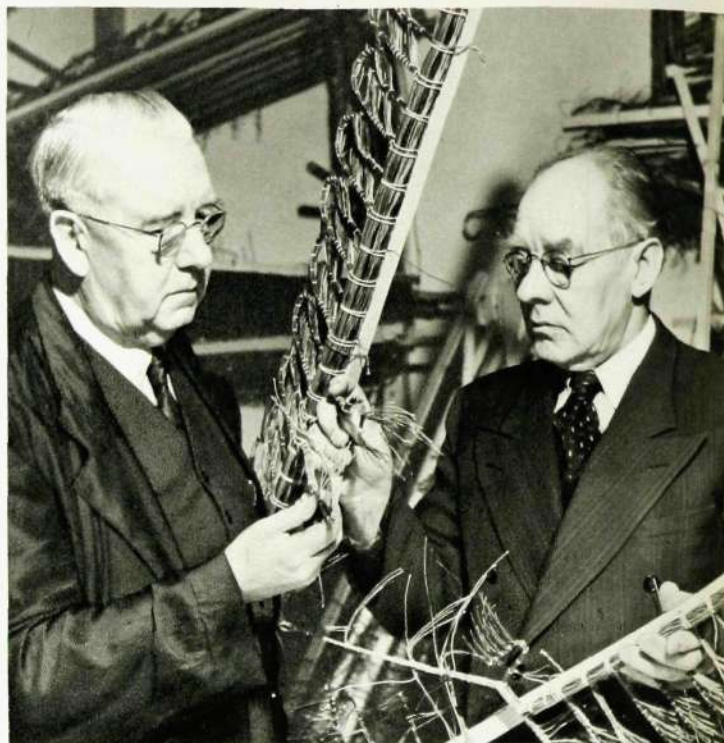
tråden läggs ut efter uppgjorda scheman. Representanter för alla de nordiska länderna finns på denna avdelning och då man börjar sy ut en kabel får man osökt en nordisk hälsning i tankarna. Den första tråd, som läggs ut är plustråden från batteriet och då den är röd-vit erinrar den om de danska färgerna, därefter kommer den blå-vita minustråden och ger en påminnelse om Finland. Sedan läggs de svenska färgerna med den blå a-tråden och gula b-tråden. Någon speciell »norsk» tråd finns dock inte, men kombinerar man den danska med den blå får man fram färgerna från andra sidan Kölen.

Två punkter betyder att färg skall bytas

Tråden, som sys ut är smäcker och fin. Den följer villigt i alla önskvärda vinklar och är lätt att handskas med, säger ingenjör *Gustav Tunberg*, som är chef för denna verkstadsavdelning. Varje tråd har innerst en kopparkärna, som är 0,5 mm i diameter. Därpå ligger en tunn lackhinna, lindad med silke två gånger. Ytterligare ett lager bomullstråd ligger utanpå och för att ompinningen skall hålla ihop bättre är tråden dessutom waxad.

— Åtskilliga kilometer sådan tråd i olika färger förbrukas årligen på denna avdelning, ja man kommer nästan upp till astronomiska tal om man lägger ihop alltsammans, fortsätter ingenjör *Tunberg*. Denna tråd, som tillverkas på Kabelverket i Älvsjö, har vi använt i många år, men inom kort kommer den att bytas ut mot tråd, som är förtenat och isolerad med plast samt silkesomspunnen. På spikmallarna läggs trådlager efter trådlager. Färgerna flyter ut och in och bildar en symfoni av kulörer i trådknippena. Vanligen rör det sig om en utläggning av ett

Förman *Robert Löfling* är inramad av ett kabelknippe, som han går igenom tillsammans med verkmästare *Otto Andersson*.

dussin olika trådfärger, som skall placeras på sina platser, men ibland kan det stiga ända upp till ett tjog olika färger. Schemat, som trådarna läggs ut efter sitter på en ställning och allteftersom de olika arbetsmomenten utförs flyttas ett fönster så att endast det avsnitt man just håller på med är synligt. Två kraftiga punkter i schemat betyder att färg skall bytas och då de två punkterna kommer fram för sista gången, är det första avsnittet av kabelns tillblivelse färdig. Därefter börjar det moment, som givit avdelningen dess namn — »kabelsyningen». Med linnetråd och en krokig stoppnål sys kabeln ihop varvid det får en sådan stadga att det kan lösgöras från brädan. Varje trådgrupp riktas därefter med en speciellt för detta arbete slipad flacktang, den så

kallade »anknäbben». På varje schema finns angivet, hur de olika reläerna ligger placerade, och varje trådända i kabelknippet skall klippas i sin speciella längd, för att passa in där den skall lödas fast.

Trådarnas antal i stammarna kan gå upp till över 1 000-talet

På varje trådknippe skall isoleringen tagas bort på ungefär 5 millimeters längd på alla de 100-tals trådändarna. I en skalmaskin avlägsnas textilisoleringen och en skrapmaskin tar bort lacken. Detta arbetsmoment kräver stor noggrannhet, ty kopparkärnan måste vara absolut intakt efter denna procedur — annars uppstår lätt brott vid kablarnas inlödning. Sedan alla de blottade koppartrådändarna övertäckts med silverlack för att inte oxidera i luften, är knippet färdigt att vandra vidare för att sättas in på avsedda platser.

Stammarna på det stora flertalet kabelknippen rör sig om några hundra trådar, men i en särskild avdelning på 32:an, där det finns ett par stora arbetsbord, sys kabelknippen ut för stora automatväxlar. Där springer trådarnas antal i stammarna upp till över 1 000-talet.

Ingenjör *Tunberg*s högra hand på avdelningen är verkmästare *Otto Andersson*, den äldste arbetsledaren på Huvudfabriken.

Svor på att ej komma till LM i krage — kom i päls

— När seklet var ungt var det svårt att få anställning vid LM, säger den ungdomlige veteranen, som redan 1902 kom

Fru Ingegerd Lilius löder fast en kabel på relä-fästen.

till Telefonfabriken. Jag var 17 år när jag började, fortsätter verkmästare Andersson, och lönen var efter dåtida förhållanden mycket god — 14 öre i timmen. Men då hade jag förut gått i snickerlärna i tre år. Min första arbetsdag vid LM står så tydlig för min inre syn, som vore det i går, när jag med famnen full av verktyg vandrade bort till min arbetsplats på snickeriavdelningen. I verktygsboken stod också införd en spottkopp, och med den i handen gjorde jag min entré vid träpoleringen, där jag sedan hade min dagliga gärning i två års tid. År 1904 kom jag över till apparatförbindningen och blev hjälpare åt Fritz Lindkvist, som på den tiden var mycket radikal. Han tyckte inte om att en del yngre »snobbar» kom till verkstaden i hög hatt och vit krage och svor på att aldrig komma till LM ens i en kulört krage. Men osvuret är bäst, för då den gode Fritz blev ledamot av stadsfullmäktige och senator blåste andra vindar. Och då han blev chef för LM:s intressekontor var han finast klädd av alla och uppträdde vintertid i en elegant päls.

Från apparatförbindningen till växelbordsförbindningen

Från apparatförbindningen övergick sedan verkmästare Andersson till växelbordsförbindningen. I början av 20-talet blev han förman, och i samband med att verkstaden flyttades ut till Midsommarströmen blev han verkmästare vid 32:an.

Gammal i gården är också förman Robert Löfling. Redan i början av detta århundrade började han att sy ut kablar och hans stora erfarenhet på detta område utnyttjas nu för experimentarbeten.

En annan av veteranerna på avdelningen är fröken Agnes Gustavsson, som kom till LM redan förra seklet. Hon började den 3 november 1899 som 18-åring med att klippa papper och stanniol till kondensatorer men har sedan blivit specialist på tillverkning av växelbordsnören.

— Det är åtskilliga 100 000 snören, som vandrat ut från mina händer under årens lopp, säger fröken Gustavsson, medan hon gör en paus i arbetet. När jag började var det inte många kvinnor på verkstaden och vi placerades i en särskild »jungfrubur», som låg under klockan. Men vi trivdes och allteftersom åren gått har vi inte bara fått flytta ut på avdelningarna, utan den kvinnliga stammen har vuxit ut ganska betydligt.

Många veteraner på avdelningen

Bland avdelningens damer är det många med åtskilliga LM-år på nacken. Fröken Hillevi Karlsson började 1905, fru Hilma Jansson 1908, fröknarna Lilly Sand-

Fru Inger Magnusson avsynar en kabel för relästat.

berg och Anna Almqvist 1911 och Sigrid Hagström 1913. Men även ungdomarna på avdelningen tycks trivas, och bästa beviset härför är väl att »hopp-jerkorna» här inte varit så många som på andra ställen.

Vägg i vägg med kabelsyningen ligger den avdelning, som svarar för förbindning av lokalväxlar och relästatser för automatstationer. Även här är personalen huvudsakligen kvinnlig, men i stället för avbitartången, stoppnålen och »anknäbben», som är de mest använda verktygen vid kabelsyningen, dominerar här lödkolven. Cirka tjugofem kilo lödtenn förbrukas per vecka och ändå går ytterst lite åt per lödning.

Även här gäller det att hålla reda på färgernas alfabet så att rätt färg sätts

vid rätt lödtabb. Men trådarna skall även läggas snyggt och vackert och lödningen utföras så att tennet flyter ut ordentligt och det blir god kontakt.

De relästatser som förbinds förs på ett transportband in till Vt 37 där de får genomgå en del mätprov, varefter de blir döpta med sitt artikelnummer och provas.

Steket inte långt från stekpannan till lödkolven

— Det är flera hundra kilo tenn, som bokstavligen runnit mellan mina fingrar under mina 14 LM-år, säger Gunnar Lundin, som trots sina 33 år är en av lödveteranerna på avdelningen. Numera ägnar han sig huvudsakligen åt instruktionsverksamhet och lär ut lödfinesser åt nyanställda och ger råd och anvisningar åt dem som behöver. Att handskas med eld och grytor har ju sedan urminnes tider varit en kvinnlig specialitet, fortsätter herr Lundin, och från stekpannan till lödkolven är steget inte långt. Det kanske ligger något i dessa sociologiska funderingar, påpekar förman Einar Sandin, ty när man ser hur flickorna hantlar den varma lödkolven, och den omsorg de lägger ner på lödningen, är det inte utan att man i viss mån instämmer.

— Men att allt arbete på denna verkstadsavdelning bäst skulle vara lämpat för kvinnlig arbetskraft vill ingenjör Tunberg inte helt hålla med om. Att sy ut stora kabelknippen är karlgöra, betonar han, ty knippena är mycket tunga att handskas med då stammarna är tjocka som överarmar. Och när det gäller lödning av tunga stativ är det samma sak. De anställdas antal vid avdelningen är ca 150 personer och damerna är »manstarkast» genom att de räknar över 110 själar, slutar ingenjör Tunberg.

Det är många kabelknippen som ingår i ett XY-stativ. Lödpunkterna uppgår till över 1 000. Här går förman Helge Löf tillsammans med Hans Ödeen igenom kopplingschemat för att se om alla trådar ligger som de ska.

Sett och hört

NY-norsk UR-röst

Som bekant har man i Norge numera ändrat räkneorden så att dessa överensstämmer med de svenska. Man säger således ej entalet först och tiotalet därefter, utan tvärt om. Det har därför blivit nödvändigt med en ny intalning av tidgivningsmaskinerna i Norge och detta verkställes nu vid Telesignalfabriken i Gröndal av fröken Ingrid Arnesen, som annars är telefonist i Oslo. På bilden ovan ses hon vid en »Fröken Ur-anläggning» tillsammans med överingenjör Lagset från Oslo Telefonlåg och ingenjör Georg Lindblom.

Sol i vinterkyla

Nu när kylan sprakar i knutarna ger vi en påminnelse om soliga tider genom nedanstående fotografi som är taget vid Ermis sommarutfärd per båt. Utfärden ägde rum när värmen var som högst och kosan ställdes till Nyckelviken där herrar och damer från Ermi tävlade i dragkamp och »pilsnerätande» med sked från djupa tallrikar m. m. Direktör Gösta Gerdhem förrättade prisutdelning varefter dansen trädde till 11-tiden då man åter samlades vid båten för hemfärd.

Dubbelexponering

Ritkontoret har numera fått en egen liten fotoateljé, där Bror Andersson dagen i ända sitter och mikrograferar ritningar. Genom denna åtgärd kommer man att spara mycket dyrbart utrymme i brandarkivet, då varje negativ tar mycket

liten plats i jämförelse med skrymmande ritningar. Att fotografera hela LM:s ritningsbestånd kommer att ta flera år i anspråk. »Dubbelexponering» skulle man kunna kalla denna bild, ty vår fotograf har fångat mikrografafen just i exponeringsögonblicket.

Pensionär med kaffekvarn

Apparatförbindaren Oscar Karlsson, en av telefonveteranerna från sekelskiftet, som numera njuter sitt otium, var för en tid sedan ute och hälsade på gamla arbetskamrater vid Huvudfabriken. Han passade då även på att titta in i demonstrationsrummet där han med ögonen smekte de apparattyper han var med om att göra. 1895 års telefonmodell som gick ut i hundratusentals exemplar över världen har herr Karlsson kopplat åtskilliga. På bilden ovan återupplivar han beaktenskapen med en telefonmodell från år 1892.

— Den här apparaten kallade vi för kaffekvarnen, säger den ungdomlige pensionären och drömmer sig tillbaka till den tiden.

Köer, köer, köer

Den första november var det en lång kö, som vid halvniotiden på morgonen som en orm ringlade fram till disken vid direktionshallen. Under överinseende av vaktmästare H Ceder skrev var och en sitt namn på en lång lista och försvann sedan till sina arbetsplatser. Det var Huvudfabrikens filatelister, som samlats för att göra upp om nästa års frimärksskörd. Mot en ringa avgift, som tillfaller Hemming Johanssons Kamrathjälpfond, får samlarna en veckas skörd med frimärken från ankommande post. Att intresset för LM:s fri-

märken var stort fick man ett gott belägg för, ty alla 52 veckorna för nästa år blev fort »inmutade» av samlare, som nu hoppas göra stora fynd i tandningar och nyanser.

— Köer ja, det är vi LM-are vana vid, suckade en av filatelisterna, som ställt sig i kön redan vid 6-tiden på morgonen. För att börja dagen måste man stå i stämpelkö, sedan är det matkö och spåravganskö för dem, som bor inne i stan.

— Och den sista i månaden har vi ju avlöningskö och den vill du väl inte avskaffa, hördes en röst då inflicka.

Salon Gahlin

— Ja, jag bor fem trappor upp och så har jag porttelefon.

— Är det inte jobbigt att springa ner och svara?

Inmålåd

Att gamla historier upprepar sig i verkligheten ger nedanstående sanna skildring ur livet kring en av LM:s filialfabriker belägg för.

Då en flicka kom till fabriken först fram på eftermiddagen frågade förmannen om orsaken. Jo, hennes man hade fernissat ett golv kvällen innan och hon hade varit i rummet innanför, så hon kunde inte gå ut förrän fernissan torkat.

Höstträff i Katrineholm

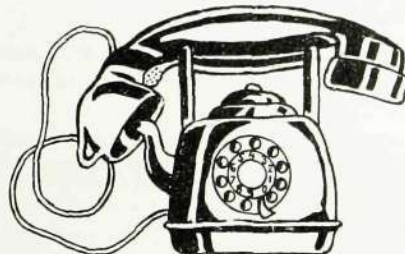
Över 200 personer hade bänkat sig i Katrineholms-fabriken matsal när nöjeskommittén i Korporationsklubben LME drog upp ridån för sin stora muntrasträff den 24 november.

Stämningen var från början god och till denna bidrog i viss mån verkstadsklubben ordförande, som även är nöjeskommitténs ordförande. Han verkade även som konferensier och presenterade de 17 numren. Hans egen 1-mannaorkester med repertoar från anno 1905 blev ett av bravurnumren. Vidare kan nämnas fru Greta Johansson, Kh 52, som tillsammans med Gunnar »Mickow» Eriesson, Kh 54, rev ned många skrattsalvor i en parodi om platsanskaffning på Arbetsförmedlingen. Enaktaren om den svärskötta servicen vid klippmaskinerna för isoleringspapper till magnetspolarna blev också en

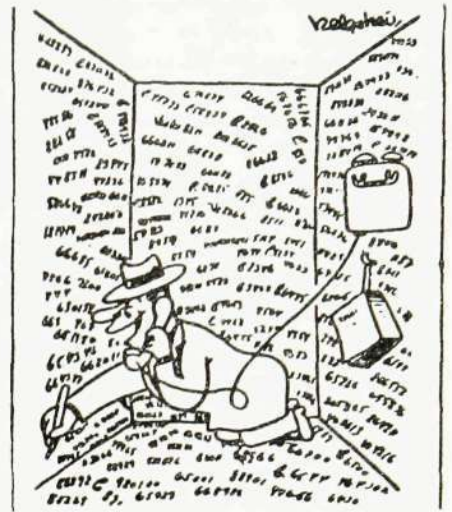
stor succés. Kurt Janssons, Kh 51, uppträdande, förklädd till parant dam på 70 år väckte allmän munterhet. »Katrineholms första televisionsföreställning» visade sig vara skuggbilder, där man igenkände J P Lang, Kh 54, som patienten och O Rosenblad som kirurgen. Operationen fick i varje fall ett lyckligt slut trots primitiva verktyg. Fröken Dagrun Söder, Kh 52, föredrog en norrlandshistoria och fabriken finska inslag företrädde av Aino Heiskari, Kh 52, som i sång tolkade Mustalainen. Lilla blonda Leila Kandelberg, Kh 52, visade prov på sin vighet i ett akrobatnummer. Den tyske oboisten Adolf Arndt, Kh 54, utförde ett oboesolo. Trots den dåliga akustiken blev hans musik en njutningsstund av ovanligt slag. Ett par sångnummer fyllde ut programmet, bl. a. av tre purunga töser från Vrena, f. ö. enda importerade artisterna.

På känt idrottsmaner sjöng Ingemar Trybom »Korvisan» och gav en resumé över Korporationsklubben skiftande idrottsövningar under året.

Efter kabareten utdelade LME:s skytteklubb priserna för vår- och höstskjutningarna, varefter badmintonsektionens plaketter överlämnades till de bästa i 1950 och 1951 års turneringar. Efter fyrfaldiga leven för pristagarna blev det en liten paus innan Hasses välspelande trio satte i gång med musiken. Sedan trädde dansen med liv och lust.

»Upptaget»

— Ett ögonblick, jag skall bara anteckna telefonnumret.

Rotarybesök i Katrineholm

Katrineholms Rotaryklubb har avlagt ett besök vid filialfabriken i Katrineholm, där en timslång rundvandring gjordes. I en katrineholmstidning omnämndes besöket på följande vänliga sätt.

»Massor av sinnrika maskiner har här inpassats i en skön byggnad. Det rymliga, ljusa, rena och den mycket goda luftkonditioneringen gör fabriken icke endast skön i estetisk mening utan även skön för den personal, som arbetar i lokalerna. Mycket har gjorts för personalvården. Man såg hur omtanken varit framme på varje punkt, i tvättrum, i lunchrum och i fråga om de sociala anordningarna.»

Och så var det . . .

. . . uppsatsskrivning i klass 3 och bl. a. hade man fått som ämne att skriva om telegraf och telefon. Lille Johan satt länge och funderade, men när läraren sedan slog upp skrivboken kunde han till sin häpnad bara läsa:

»Telegraf och telefon är två av världens främsta bekvämlighetsinrättningar.»

Ny telefonkonstruktion

En fantasirik konstruktör har kommit med förslag till en ny telefontyp, som han kallat »Kaffemoster». Den kvinnliga talträngdheten har en längre tid irriterat honom och i hans hjärna har då ovanstående »monstrum» sett dagens ljus. Den vidhängande kaffekoppen räcker enligt vår sagesmans uppgifter en hel period.

Det finns vid Huvudfabriken i Midsommarkransen ungefär lika många nationer representerade som Förenade Nationerna räknar från Europa då dess generalförsamling träffas för att diskutera världsfrågor. Vid LM har emellertid de olika nationerna inte strålat samman för att diskutera utan för att handla, och man möter de utländska representanterna på såväl kontor som verkstäder.

En av de mest långväga gästerna är för närvarande kinesen Ta-Yeh Hsu, som uttalar sitt efternamn ungefär som räkneordet »sju». Hans vagga har stått i Kanton och han kom för några år sedan till Köpenhamn såsom UNESCO-stipendiat. Efter att ha genomgått den danska Tekniska Högskolan arbetade han vid Telefon Fabrik Automatic och flyttade i våras över till Huvudfabriken, där han håller på med mätningar vid Transmissionsavdelningens laboratorium. Köpenhamnsvistelsen har satt ett märkbart lingvistiskt spår efter sig, ty mr Hsu talar en utmärkt danska. Sitt hemlands tungomål har han för den skull inte glömt, men

Kinesen Ta-Yeh Hsu på transmissionslaboratoriet flankerad av engelskan miss Luther och den norska piken Reidun Myhre, Vt 32.

Reläjusteringen. Där finns inte mindre än 13 nationaliteter, men trots detta kan man knappast tala om någon babylonisk språkförbistring. De flesta utlänningarna har efter kort sverigevistelse lärt sig svenska och behärskar nu »ärans och hjältarnas språk» nästan lika suveränt

här i några år talar svenska med stockholmsk accent, medan hans landsman Tahsin Hasan Balan föredrar ögonspråket. Medan snöflingorna ystert dansar förbi fönstren kastar han längtansfulla blickar ut mot den vita marken.

— Snöslask har vi gott om hemma i Istanbul under vintern, men ett sådant snötäcke, som finns här, har jag aldrig tidigare upplevt, framhåller mr Balan. Synd bara att det skall vara en sådan kyla samtidigt, tillägger han dock, då vi frågar om han skall ut och åka skidor.

Östersjöstaternas representanter är ganska många på avdelningen, och räknar man deras antal inom hela Huvudfabriken har de otvivelaktigt majoritet bland utlänningarna. Estlänningarna leder bland balterna i antal, och många av dem känner sig som hemma i det nya landet, då de genom de talrika svenskminnena i randstaterna kommit i förbindelse med vår storhetstids historia.

Stor nationsparad

vid alla

LM-företag

Danskar, normän, finländare, isländare, tyskar, fransmän, engelsmän, ryssar, polacker, ungrare, jugoslaver, italienare, spanjorer, kineser, indier, amerikanare, indoneser, tjecker, balter, greker, egyptier, libaneser

då det inte finns så stora möjligheter att tala det här, fyller han ut fritiden med att läsa kinesiska böcker.

Den verkstadsavdelning, som har de flesta nationerna inom sina väggar är Vt 39,

som de svenska arbetskamraterna. En av de mest färgstarka utlänningarna på Vt 39 är indiern Kantilal Amritlad Jangbari. Han kom till Sverige 1949 med en yogitrupp, som deltog i Lingiaden och trivdes så bra i vårt nordiska klimat, att han blivit bofast här och även tagit hit sin familj från Calcutta.

Teckenspråket är ju internationellt

— Den första tiden var det litet svårt att göra sig förstådd, men teckenspråket är ju internationellt, framhåller mr Jangbari. Med fingrarnas hjälp gick allting bra och alla var så hjälpsamma mot mig.

Den turkiska kolonien på Vt 39 räknar 11 medlemmar. Salik Oguz, som varit

Rudolf van der Tol, Vt 19, är född i Indonesien. Här står han bredvid italienskan Lucia Alberti.

Många representanter från de nordiska länderna

Nationslistan på Vt 39 upptar vidare en mängd nordiska representanter, företrädesvis från vårt östra grannland. Normän finns det också många, medan däremot danskarna förekommer mera sparsamt. Holländare, sudettyskar och fransmän kompletterar nationsförteckningen, och för kort tid sedan fanns det även en jugoslav på avdelningen.

Rudolf van der Tol, som arbetar på Vt 19, såg första gången dagens ljus på Java. Han är nu här för att praktisera och påstår, att om han pratar holländska så förstår varenda svensk honom. Den enda på avdelningen, som inte riktigt begriper, vad han säger är den mörkhåriga italienskan Lucia Alberti från Bergamo, som också har sin dagliga gärning på Vt 19. På välklingande italienska förklarar hon att några språksvårigheter aldrig mött henne under sverigevistelsen, trots

att hon inte kan mer än ett dussin svenska ord. Men så har hon också ett par mycket vältaliga ögon.

Edvin Emil Utas på Vt 18 tillbringade sina första år som Svenskybo i Ryssland. För nära ett kvartssekel sedan kom han med sina landsmän till Sverige, och några minnen från den ryska tiden har han inte. Pierre Armand Barbey är en schweizisk representant, som vi möter på Vt 05 där han utbyter tankar med polacken Zdzislaw Malik.

Odysses har gått iland

En grekisk sjöman Dimitriog Narvouzos, som gått i land, håller på Vt 36 på med montering av 500-linjersväljare. Och en dotter av Albion, Valya Luther, finner vi på Vt 32 i färd med att sy ut kablar.

Libanon har på senare tid varit rikt representerat i Huvudfabrikens utländska garde. En manstark skara från cedrnarnas land är här för att sätta sig in i telefonmontage och i denna trupp ingår även ett par framstående libanesiska idrottsmän, rekordhållaren i simning och kaptenen för nationallaget i fotboll.

En spanjor av renaste vatten finns på Yb. Det är ingenjör Juan Valera från Madrid, som skall vara här i 3 år för att utbildas till försäljningsingenjör.

Nationsparaden är därmed genomgången, och skulle man hissa flaggorna för de nationer, som dagligen arbetar inom Huvudfabriken skulle den blågulda duken vaja i sällskap med en brokig fanparad från så gott som alla Europas hörn och även med några färgklickar från den asiatiska världsdelen.

Tvåspråkiga anslag i Katrineholm

Vid fabriken i Katrineholm finns ett stort antal finnar. Många av dessa behärskar ej svenskan och därför avfattas alla anslag och meddelanden även på det tungomål, som talas på andra sidan Bottenhavet. Språksvårigheterna har inte helt kunnat överbryggas genom denna anordning men många missförstånd har man kunnat undanröja i tid.

Fru Axlund som är instruktis på lindningsavdelningen berättar att det inte möter något hinder att med hjälp av teckenspråket göra sig förstådd, när det gäller att sätta in nyanställda utlänningar i arbetet trots att de inte förstår svenska.

— För att göra trogna LM-are av den icke svenskspråkiga personalen har ABF anordnat en kurs i svenska, omtalar verkstadsklubbens ordförande, Olle Rosenblad. På så sätt löser sig kanske även svårigheterna med instruktionen.

På Vt 39 finns representanter från 13 utländska nationer som håller på med reläjustering. Fotografen har här fångat en grupp där tio olika nationaliteter är samlade.

Tio nationer vid Telesignalfabriken

Det är tio utländska nationer, som har representanter vid Telesignalfabriken vid Gröndal. Estländare och finnar är närmare en tredjedel av den utländska styrkan, som även räknar ett flertal italienare och norrmän. För en tid sedan fanns en talrik turkisk representation vid fabriken men de flesta har återvänt till sitt land igen och endast en turk är nu kvar.

Stor nordisk koloni vid Kabelverket

Representanter från alla de nordiska länderna träffar man på vid Kabelverket i Älvsjö. Norrmän, danskar, finnar och isländare är där en nordisk koloni som räknar över 100 personer. För övrigt finns där sammanlagt 11 nationer representerade, och i de provisoriska bostäder där utlänningarna huvudsakligen hyrt rum har bildats ett internationellt brödraskap. Linus Olsson är föreståndare för dessa bostäder och då han nyligen fyllde ett jämnt årtal hyllades han av »Nationernas förbund» vid KV.

Det finländska inslaget stort vid Ermi

Den utländska arbetskraften vid Ermi är huvudsakligen kvinnlig och nationslistan upptar 16 länder. Det finska inslaget är här mycket stort och sedan kommer danskarna som god tvåa. Norrmännen kommer på tredje plats och estländarna därefter. Från Tyskland finns här 10 representanter och dessa bildar kärnan i den tysktalande grupp som kommer från Österrike och Tjeckoslovakien.

Många fransmän vid Sieverts

86 manliga och 53 kvinnliga utlänningar finns vid Sieverts Kabelverk. Det största

antalet utlänningar kommer från Norden där finnarna är i majoritet. Den franska kolonin är rikt representerad med ett 10-tal söner och döttrar. Lika många estländare finns också, och går man igenom nationslistan visar det sig att sammanlagt 13 länder är representerade.

Nitton nationaliteter vid Alpha

Nationslistan vid Alpha upptar 19 olika länder. Där finns även arbetskraft från länder utanför Europa genom att även Australien och Indonesien har representanter där. Från Sydeuropa finns det påfallande många som arbetar på Alpha och de tycks trivas bra med sina kamrater från de nordiska länderna.

Hinduer, egyptier och turkar vid Svenska Radio AB

På Svenska Radio AB har över 100-talet utlänningar från så gott som alla världens hörn strålat samman. Där finns hinduer, egyptier, schweizare, ungrare, amerikanare, italienare, turkar m. m. Det är sammanlagt 20 nationer som finns inom SRA:s murar. Samtliga ha förvånansvärt fort satt sig in i svenska arbetsförhållanden och även lärt sig tala svenska ganska bra.

Ermex-lås i Konungens salongsvagn

Till Konungens salongsvagn som nyligen byggts om vid SJ:s verkstäder har Ermex bidragit med såväl ytterlås, dörrlås i vagnen och garderoblås.

Spänstig oldboy

Vid koncernmästerskapen i allmän idrott uppnåddes i old boys-klassen ett flertal goda resultat och ett av de namn som där förekom ymnigast var *Uno Jehler*, som bl. a. svarade för 6.06.7 på löpning 1 500 meter och 1.45 i höjdhopp.

Dessa resultat är värda en extra honnör då Uno Jehler under ett par års tid varit borta från de aktiva idrottsmännens led på grund av sjukdom. För ungefär två år sedan drabbades han av svår ischias, som tvingade honom till långvarig sjukhusvistelse. Under hela sjukdomstiden visade Jehler prov på en verklig idrottsmannaanda. Han var seg och uthållig och gav aldrig tappt hur svår situationen än tedde sig för honom. Först i våras kunde han lägga utav sig den stödkorsett, han under lång tid fått bära och satte då igång med träningen. Förvånansvärt fort återfick han krafterna, och då han på sensommaren visade prov på vad han kunde prestera hälsades hans resultat med en varm applåd.

Förutom den aktiva insatsen har Uno Jehler även varit villig att ställa sina

Radiola vann över LME i Katrineholm

Ett av de största idrottsevenemangen i Katrineholm var utan tvivel det returbesök Radiola Sportföreningen gjorde den åttonde september. I det vackra höstvädret avverkades först ett stafettlopp om sex sträckor. Distansen var 2 300 meter och loppet vanns överlägset av Radiola, som hade att göra 6 minuter och 1 sekund för att avverka det hela. Katrineholmarna kom i mål 16 sekunder senare.

Damhandbollen slutade oavgjort efter en hård och fartfylld match. Radiolas beprövade flickor hade jämt göra med det aggressiva hemmalaget, som tycks få mer tekniskt kunnande för varje match som spelas.

Fotbollsmatchen vann stockholmarna på sin större rutin och sitt goda samspel. Resultatet blev 2—0 oaktat att katrineholmsslaget har ett så starkt namn som *Mulle Holmqvist*. Han tog det dock hela matchen igenom mycket försiktigt och bevakades för övrigt mycket noga av Radiolas *Per Karlsson*. Ett par gånger kom *Mulle* dock loss från sin »överrock», och hade då tillfälle att visa sin goda klass genom att sända iväg ett par fina passningar till sina yttrar.

Det var närmare ett par hundra åskådare vid evenemanget. Vandringspriserna för mötet mellan de båda klubbarna togs för denna gång hem av Radiola.

krafter till förfogande inom organisationsarbetet för idrotten. Han bekläder ett flertal funktionärsuppdrag och är sedan flera år tillbaka kassör i LM-föreningens sportförening.

Vi inom idrottsrörelsen på LM lyfter på hatten för idrottskamraten och hedersmannen *Uno Jehler*, som genom sitt exempel visat hur en riktig kämppe, trots svåra motgångar, åter kan resa sig.

V Sundell

Damhandboll mot ASEA

Katrineholmsfabriken har haft besök av ASEA-flickorna i Norrköping, som utkämpade en match mot damhandbollslaget från LM. Matchen slöt med seger för LM-flickorna med 2—0. Det var meningen att en returmatch skulle äga rum redan i år, men denna har framflyttats till i vår. Damlaget har dessutom spelat en del andra matcher mot andra katrineholmsslag med växlande framgång. Väl besökta träningsaftnar är fredagskvällarna i Södra skolans gymnastiksal, där LM-flickorna trimmas under ledning av *Bo Campbell*, Kh 54.

Stafettseger i Katrineholm

Stafettlaget vid Katrineholmsfabriken kunde notera en god framgång vid en tävling, som anordnades av Flens Korporationsförbund och Tidningen Folket. LM-arna ställde upp med ett 10-mannalag tillsammans med sju korplag från Flen och vann sensationellt med ca 15 meter före tvåan, som utgjordes av »Handels».

Till minne av bragden fick varje löpare Korpförbundets plakett och blev dessutom bjudna på middag av källarmästaren på Nygård. Segrarna var: 1) 500 m *Lennart Gustavsson*, Kh 54, 2) 250 m *Gustav Norgren*, Kh 51, 3) 250 m *Alef Karlsson*, Kh 51, 4) 400 m *Sievert Carlsson*, Kh 52, 5) 650 m *Eric Kempinsky*, Kh 54, 6) 550 m *Arne Andersson*, Kh 54, 7) 250 m *Tore Pettersson*, Kh 52, 8) 350 m *Rune Pettersson*, Kh 51, 9) 150 m *Kenneth Swenson*, Kh 54 och 10) 150 m *Ingemar Trybom*, Kh 54.

Varpatävlingar

Resultatet av Korpförbundets varpatävlingar i Katrineholm blev att SKF, lag I segrade i Div. I på 12 poäng närmast följt av LME, lag I med 10 poäng. I tävlingen deltog åtta lag. I Div. II kom LME, lag II på andra plats med samma poängsiffra som segraren, SKF, lag III.

Fotbollslagen från Radiola och LME i Katrineholm.

Stjärnor eller

motionsidrott

Det har diskuterats efter vilka riktlinjer arbetet inom LME-koncernens olika idrottsklubbar skall bedrivas. Skall vi eftersträva att skapa stjärnor? Eller skall vi försöka få med den stora massan medlemmar i en mera motionsbetonad idrott?

De idrottsklubbar, som får sina namn i idrottshävderna på Stadion och andra kämpabanor är ju mer eller mindre ensidigt inriktade på stjärnidrott. Målet för klubben är att nå så långt som möjligt, samla poäng till »SM-standaret», eller att bli en specialklubb där en viss gren värdas och omhuldas. Dessa »civila» klubbar har naturligtvis inte så stort intresse över för någon motionsidrott. Vår centrala idrottsledning har dock sedan mycket länge haft ögonen på detta problem och

försökt uppmuntra idrottande hos gemene man genom idrottsmärkesrörelsen. Men någon organiserad motionsidrott har inte funnits förrän korporationsidrotten gjorde sin entré.

Tack vare korporationsidrottsföreningarna har emellertid vår idrottsrörelse fått en möjlighet att nå ut till de breda lagren av idrottsintresserade. Till en början såg de »civila» idrottsföreningarna inte med så blida ögon på korp-idrottens snabba tillväxt, och det höjdes till och med röster, som framhöll att korp-idrotten var onödig och rent av skadlig. Från de »civila» klubbarnas sida vädrade man en viss rivalitet och befarade splittring. Korporationsidrotten har dock medvetet gått in för att lämna storklubbarnas stjärnidrottsmän i fred och därigenom har riskerna för intressekollisioner eliminerats.

De frågor, som man då osökt ställer är: Går det att driva en idrottsförening utan att sikta på toppen? Det är väl toppidrottsmännen, som skapar fram det stora intresset för idrotten och sedan drar alla de övriga medlemmarna med sig? Vore det inte bättre om LME gick in för att låta de landslagsmän och andra SM-stjärnor, som finns anställda inom LME-koncernen, enbart tävla i vår klubbdräkt? L M Ericsson skulle säkerligen kunna tävla med ett flertal klubbar inom många idrottsgrenar, om sådana som medeldistansaren Stefan Kullberg vid Huvudfabrikens telefonlaboratorium m. fl. enbart ställde upp för LME. Nu hjälper »stjärnorna» oss endast i andra hand, civilklubbarna går ju i första.

Kanske kan det förefalla löjligt att ställa ovanstående frågor, men jag har gjort det, emedan mängden anser att idrotten inom LME borde slå in på denna väg. Man tycker att intresset för aktivt idrottande

är för litet och är »övertygade» om att det skulle stegras betydligt om LME fick hävda sig genom framgångar vid officiella löparbanor, hoppgröpar och kastningar. Och ekonomin skulle kunna stärkas rätt avsevärt om LME-koncernens idrottsklubbar stod som arrangör för stora, publikdragande tävlingar. Det skulle med andra ord betyda att föreningens pengar används till »produktion» av toppidrottsmän och dessa skulle sedan i sin tur ge en god utdelning, som kunde användas till att stödja motionsidrotten.

Låter inte resonemanget bestickande? Men ändå tror jag, att det är fel från början till slut att tänka så inom en förening av den konstruktion, som vi efter många års arbete fått fram inom koncernen.

Jag undrar om motionsidrotten verkligen i praktiken skulle få så mycket med av de eventuellt inströmmande pengarna. Risken skulle i stället vara stor att stjärnidrotten helt trängde ut motionsidrotten, eftersom det säkert skulle bli lättare att få ledare för den mera »spännande» stjärnidrotten. Men huvudargumentet mot det föregående resonemanget är utan tvivel att toppidrotten inom vissa grenar nu nått en för en vanlig människa så hoppöst hög nivå, att jag tvivlar på att den ökar intresset för utövandet av dessa grenar bland gemene man.

För min del anser jag, att vi bör inrikta oss på den enklare motionsidrotten, men det skall absolut vara i tävlingsform. De olika länkarna inom LME-kedjan brukar ju anordna klubb tävlingar och sedan möts de bästa vid koncerttävlingar, där mästare koras. Intresset för idrott tycks just nu vara större än någonsin tidigare och detta avspeglas ju också i det stora deltagareantalet främst inom bollsporten. Men det finns plats för många fler, och jag är säker på att våra idrottsled inom en snar framtid kommer att växa ut betydligt, ty allt fler kommer underfund med, att de för hälsa och välbefinnande har gott av ett förstärkt motionsidrotts

(Forts. nästa sida)

Prisutdelning vid L M Ericssons idrottsklubb

Idrottsåret vid L M Ericssons Idrottsklubb har nu avslutats med en högtidlig prisutdelning, som ägde rum i Midsommargården. En stor skara idrottsintresserade hade mött upp och prisbordet hade en omfattning, som aldrig förut skådats inom klubben. Den energiske ledaren för friidrottssektionen — Börje Rosell — kan ta åt sig största äran för prisbordets utseende, ty det är han som svarat för lejonparten av de hoptiggda priserna.

Prisutdelningsfesten inleddes med en yster sväng till tonerna av Arne Erikssons orkester, varefter LME-företagens Idrottsförbunds ordförande, ingenjör Sven Erlandsson, FÖB, gav en återblick över årets idrottsändelser. Närmare 100-talet pristagare fick därefter sin välförtjänta lön under livliga applåder.

Det var ett imponerande prisbord då L M Ericssons idrottsklubb hade årsfest. På bredvidstående bild ses de kvinnliga pristagarna. Stående fr v Inger Gustavsson (simning), Inga Rosengren (fri idrott), Ingrid Flodin (tennis), Anna-Brita Elvin (fri idrott), Maj Lind (fri idrott), Asta Svelander (tennis), Eivor Johnsson (fri idrott), Sittande fr v Margit Lööf (fri idrott), Ulla Najström (handboll), Marianne Westerberg (tennis), Siri Brunnfors (fri idrott) och Gertrud Schumacher (fri idrott).

Om flugor

Det händer ofta riktigt soliga höstdagar att en stor blågrön spyfluga kommer indansande i köket. Jag tycker den liknar en ond ande där den sätter i gång med sin häxdans på fönster, väggar och tak. Och ve den husmor som ej har riktigt tåt skafferidörr och ej är närvarande när det celebra besöket inträffar.

Men det värsta är att den finns »giftflugor» i människoskepnad som på några få dagar kan förgifta atmosfären på en arbetsplats, så att hennes kamrater faktiskt känner sig sjuka. Och man tycker till sist att själva rummet, som man förut tyckt vara hemtrevligt, ser förfärligt grått och otrivsamt ut. En sådan förrädd sig in på vår lilla lugna avdelning. Betecknande är ordet irra, ty det får de göra från avdelning till avdelning, ingenstans står man ut någon längre tid. En sådan människa har permanent nerdragna mungipor. Har ingen annan tanke i sitt huvud än tanken på något hon kan kritisera. Hon börjar redan första dagen. Till den som sitter närmast till exempel.

— Tycker Du inte att det drar förfärligt från den där ventilen.

Kamraten svarar att det kanske det gör, men man måste vädra några gånger på dagen.

— Ja, jag tycker mycket om frisk luft, hemma vädrar jag så ofta, men man kan ju inte finna sig i att det *draar*. Ja, dom som sitter där borta kan ju inte känna något. Det är klart dom som kommer först tar dom bästa platserna! Så Ni skall inte yttra Er om drag! Men Ni skulle sitta här!

Så låter det varje morgon, varje timme.

— Du får byta plats med mig, föreslår någon som sitter på en »bra» plats.

— Det behövs inte! Jag kan nog sitta här!

tande. Och skulle det sedan ur motionsidrottsmännens led utkristallisera sig en och annan »stjärna», så tror jag han mår bäst av att fortsätta sin idrottsliga utbildning inom en specialklubb, ty vi har varken råd eller resurser att ge honom den finslipning, som han behöver för sin idrottsliga utveckling. Därigenom drar vi även upp en klar gräns mellan den civila idrotten och korporationsidrotten — en uppdelning, som är till gagn för alla parter.

V S

Telefonlaboratorierna

(Forts. fr. sid. 110)

met skall bli så bra som möjligt, d. v. s. få en stor driftsäkerhet. Det är åtskilliga relärullar, som måste provlindas och utbytas innan en ny automatväxel är färdigkonstruerad. Avdelningen förfogar därför över en egen lindnings- och förbindarverkstad.

— Det första telefonlaboratoriet vid L M Ericsson inreddes för ca 30 år sedan i fjärde våningen i fabriken vid Thulegatan 5, ungefär samtidigt som jag började vid LM, säger ingenjör Palmgren, som tidigare varit knuten till Betulander-telefon, där han sysslade med experimentarbeten för automatiska telefonsystem. Efter dåtida förhållanden var LM:s laboratorium mycket välutrustat och på de sextio kvadratmeter vi disponerade gjordes de första schemaprovningarna på telefonväxlar med 500-linjersväljare och leveransprovningar av dessa.

— Allteftersom leveranserna ökade blev detta laboratorium för litet och leveransproven förlades därför till annan plats. År 1931 var en remarkabel milstolpe i telefonlaboratoriets historia, ty då ut-

Och varför sitter inte tvättstället precis där hon önskar, och toaletten ligger inte nog centralt och är ej nog ljus och trevlig.

Musiken under arbetet, som vi äro så glada över, är heller inte tillfredsställande. Men allt detta begrundar hon ej i sitt eget hjärta, utan med sin mun.

— Hör Du Du där borta! Dom har tagit verktyg för mig, vem har gjort det!

— Hur tror Du hon har gjort sitt arbete, hon som redan är färdig med det!?

Stämningen blir till sist förtätad, och hennes eget samvete kanske börjar bli oroligt. Nu törs snart ej de andra kamraterna tala med varandra sins emellan, då sitter hon och blänger på dem. Och skulle någon våga skratta, då sitter hon som färdig att springa dit. Det är naturligtvis henne de talar om. Så går dagarna och atmosfären blir mer och mer förgiftad.

Till sist börjar de mera känsliga kamraterna känna sig rädda för henne. Törs ej sitta ensam med henne en stund. Så talar hon illa om de frånvarande. Till sist måste någon av befälet förbarma sig över hennes kamrater och flytta på henne igen.

Stackars människa, man vet ju ej vilket öde som gjort henne så bitter, hon kanske för länge sedan var glad och vänlig. Men hon passar i alla fall inte på platser där hon har kamrater, men det förstår hon nog inte själv, och går nog knappast att övertygas om heller.

»Hon därborta»

Vad är klockan?

Vår fotograf var härom dagen ute på staden för att ta en bild. Han måste emellertid ta föremålet ur en extrem vinkel och råkade då även fånga en klocka i objektivet. Ovanstående bild visar hur urtavlan såg ut och nu frågar vi våra läsare om de kan lista ut vad klockan är slagen. Svar märkta »Klockan» insänds till KONTAKTENS redaktion före den 10 januari. Det först öppnade rätta svaret belönas med tio kronor.

Lösning på bridgeproblemet

Bridgeproblemet i förra numret hade samlat många svar. Den utspelade kl. Kn tages hos Nord med K, därefter trumfas en gång, varvid 5—0 sitsen uppenbarar sig. Det tionde spelet kan nu endast hämtas genom en hög stöld på bordet, då risken att Väst endast har två hjärter är stor. Denna väg att saka ett högt kort hos Nord är ju absolut säker om förutsättningarna håller.

På kl. A eller D sakas alltså en hög hjärter och Syds tre hjärter stjåls sedan med sp D, därefter uttrumfning och totalt tio stick.

10:an gick till Iwan Reinecke SRA, Pi.

vidgades det till det dubbla i samband med bildandet av en forsknings- och utvecklingsavdelning. Här arbetades intensivt med att förbättra såväl automatsystem som de manuella telefonväxlarna. Utflyttningen till Midsommarkransen innebar ett stort steg framåt och laboratoriet hade då vuxit ut så att det fick disponera närmare 600 kvadratmeter.

— Området söder om Liljeholmsbron är klassisk telefonmark, framhåller ingenjör Palmgren, ty vid brons landfäste låg den experimentverkstad där de första koordinatväljarna av nuvarande utförande tillverkades år 1919 vid Aktiebolaget Autotelefon Betulander. Detta företag uppgick sedan i Telefon AB L M Ericsson. Utvecklingen har sedan gått framåt med stormsteg och fordringarna på materielen har stegrats i takt med tiden.

Många av de nyheter, som först om några år kommer ut i marknaden genomgår nu prov på laboratoriet, men då vi ber ingenjör Palmgren avslöja något om dessa blir han tyst.

FRÅN FÖRETAGSNÄMNDERNA

L M Ericssons Försäljnings AB

Sammanträde den 14 nov. 1951

Fyra förslag hade inkommit sedan föregående sammanträde. Då de emellertid hade inlämnats kort tid före sammanträdet, hade de inte hunnit färdigbehandlas.

Planeringsfrågor

Frågan om hur mycket av planeringsarbetet som skall utföras av planeringsavdelningen och hur mycket, som bör göras av montören på arbetsplatsen, har tidigare varit uppe till diskussion i nämnden. Vid detta sammanträde framhöll herr Ljungquist, att enligt hans åsikt åvilade allt för stor del av anläggningsplaneringen montörerna.

Ett avsevärt planeringsarbete utföres av planeringsavdelningen, sade hr J. Ericsson. Särskilt gäller detta de större anläggningsarbetena. Någon detaljplanering utföres däremot icke av planeringsavdelningen, och det torde heller icke vara lämpligt att så sker.

Ritningarna bör som regel medfölja arbetsordern, ansåg hr Hellman och hr Hurtig ansåg också detta vara lämpligt, då det annars tog lång tid för montören att sätta sig in i anläggningen. I regel är det nog ingen större fördel för montören att få med de gamla ritningarna, ansåg hr J. Ericsson. Skulle montören emellertid ha behov av dem i något fall, går det i regel att anskaffa dem.

Organisationsfrågor

Det har tidigare påpekats, att det är svårt att komma i kontakt med dem på kontoret, som ägnar sig åt teknisk planering av anläggningarna, eftersom de ofta är ute vid anläggningarna, sade ordföranden. För att avhjälpa denna svårighet har vi nu ordnat så, att dessa tjänstemän var och en har två medhjälpare, som i deras frånvaro besvarar deras telefon-

samtal och lämnar önskade upplysningar. Hr Hellman ansåg, att det fortfarande fanns vissa svårigheter härvidlag men hoppades att organisationsändringen skulle medföra en förbättring.

Skulle det hända att någon av montörerna eller reparatörerna behöver material från lagret under dess lunchrast och därför få väntetid, bör detta antecknas på tidssedeln. Lunchrasten är nämligen införd endast på prov, och om alltför många åsamkas väntetid därigenom, skall det ordnas med någon vakt, som expedierar under lunchstängningen.

Utbildningsverksamheten

Ett 20-tal montörer och reparatörer ha avslutat vidareutbildning hos bolaget och för närvarande undergår ett 10-tal utbildning. Genom dessa kurser tillgodoses i stor utsträckning bolagets behov av kvalificerad personal på dessa områden, framhöll hr J. Ericsson.

En undersökning, som företogs för en tid sedan, visade, att intresset för schemaläsning var stort. En kurs skall därför starta på detta område, och som kursmaterial skall användas korrespondenskursen »Allmän telefonteknik». Undervisningen skall bedrivas i grupper om 5—8 deltagare, vilka inom sig få utse gruppledare.

Det skulle vara av värde med en kurs, där montörerna fick tillfälle att ställa frågor beträffande funktionen av ny materiel, ansåg hr Hellman. Sådan information skulle kanske kunna ges i samband med grundkursen, sade hr J. Ericsson. Den sista halvtimmen i denna kurs kunde kanske ägnas åt dylika frågor, och då kunde även andra montörer vara närvarande än de, som deltar i kursen.

Huvudfabriken

Sammanträde den 15 november 1951

Till ny ordinarie ledamot i nämnden efter fru Ekenberg hade utsetts hr W Holmberg.

Verksamheten under 1952

Orderbeståndet kommer vid årets slut värdemässigt att vara större än vid årets början, såvitt man nu kan bedöma, meddelade hr Thorelli. Detta beror huvudsakligen på prisstegringarna under året. Volymmässigt torde orderstocken vara ungefär lika stor vid årets slut som vid dess början.

Vi hade hoppats att kunna minska orderstocken under 1951 för att kunna erbjuda kortare leveranstider, vilket är av väsentlig betydelse i konkurrenshänseende. Konkurrensen är hård både beträffande leveranstider och priser. På senaste tiden har vi haft kännning av stark konkurrens från tyskarna, som gör stora ansträngningar för att återerövra sina förkrigsmarknader. För att under 1952 kunna minska orderstocken och för att kunna tillverka för lager, skulle vi önska att öka produktionen med 25—30 % jämfört med årets produktion. Vid bedömning av framtidsutsikterna i dag måste man emellertid hålla i minnet, betonade hr Thorelli, att det nuvarande läget är mycket osäkert.

Produktionsökningen 1952 är olika för olika varuslag. Vi avser t. ex. att öka tillverkningen av 500-väljare i förhållande till koordinatväljarna, omtalade hr Edv. Jonsson. Ökningen kommer dock att fördelas relativt jämnt på verkstadens olika avdelningar.

Tillverkningen under 1951 blir något mindre än vad som budgeterats beroende på vissa svårigheter att få material och på arbetskraftsbrist. Utsikterna att åstadkomma den budgeterade produktionsökningen 1952 är tämligen gynnsamma, då det under senare tid varit lättare att få arbetskraft och den nya filialfabriken i Danderyd kommer att medföra en viss avlastning för Huvudfabriken. Råvaruförsörjningen hoppas vi skall bli bättre under det kommande året, även om det kan uppstå avsevärda svårigheter att anskaffa vissa materialslag.

Har någon undersökning gjorts beträffande möjligheterna att ersätta svåranskaffbart material med andra materialslag, frågade herr Lantz i anslutning till verkstadschefens anförande. Verkstaden har en förteckning över alla de detaljer, som

vid tidigare bristtillfällen tillverkats av olika ersättningsmaterial, svarade hr Jonsson. Problemet studeras även fort-löpande av den stationstekniska avdelningen. Hr Öster framhöll, att det i nuvarande materialläge är önskvärt, att verkstadsavdelningarna bättre tar reda på spill.

Förslagsverksamheten

Fem förslag hade granskats av verkstadens förslagskommitté sedan föregående sammanträde. För två av dem utbetalas ersättning med sammanlagt 300 kronor. Ett förslag hade ej slutbehandlats och för två kunde ingen ersättning utbetalas. Till kontorets förslagskommitté hade elva förslag inkommit. Av de åtta förslag som slutbehandlats har ersättning utbetalats för fyra med sammanlagt 375:— kronor.

Vid sammanträdet meddelades, att intressekontorets försäljning i början av december övertogs av verkstadsklubben och då flyttas till Lilla matsalen. En undersökning skall göras betr. arbetarnas möjligheter att få öppna uppdragsräkningar på intressekontoret, meddelade hr Lindberg, efter det frågan diskuterats på sammanträdet.

Rapport från studieresa

Målsättningen för lärlingsutbildningen inom industrin är ofta en annan i England än i Sverige, sade hr A. Eriksson i en redogörelse för en studieresa han företagit till England tillsammans med ing. Nyström, Vtu, för att studera lärlingsutbildningen inom industrin. I England syftar man ofta till att göra ingenjörer eller tekniker av lärlingarna. En pojke får som regel lära sig yrket ordentligt, innan han får fortsätta med högre teoretisk utbildning. Denna utbildning sker sedan ofta på företagets bekostnad och ibland delvis inom företaget. Utbildningen är ganska varierande mellan olika företag, då inga undervisningsplaner finns fastställda av myndigheterna.

De engelska företagsskolorna är ofta utmärkta tekniska skolor och har en förstklassig utrustning, som ofta är bättre än den många svenska skolor har.

Jag anser nog för min del, slutade hr Eriksson, att vi vid L M Ericsson borde satsa mera på lärlingsutbildningen.

Svenska Elektronrör

AB Svenska Elektronrör

Som ny ordinarie ledamot i nämnden inträdde vid sammanträdet fr. Ruth Larsson.

Orientering angående verksamheten

Tillverkningen under årets åtta första månader har inte blivit fullt så stor, som

tidigare beräknats, omtalade ordföranden. Detta beror bl. a. på den höga personalomsättningen under sommarmånaderna och de svårigheter den har medfört för företaget. Årsproduktionen kommer därför troligen att bli något mindre än den budgeterade.

För det kommande året förutses en produktionsökning med ca 50 %. Vi har även gott hopp, ansåg ordföranden, att kunna realisera denna ökning, då materialförsörjningsläget förbättrats och det nu är något lättare att få tag i arbetskraft än tidigare. Vissa omdispositioner har även gjorts av lokalerna för att möjliggöra produktionsökning.

Den planerade produktionsökningen sammanhänger med försäljningsläget. Hela årets produktion har redan tidigare avsatts. Nu har även större delen av följande års produktion försålts. Kundens behov av rör har ökat, och det är viktigt, att vi kan tillgodose deras behov och på så sätt behålla våra goda affärsförbindelser. Möjligheterna att genom höjda priser få täckning för de kostnadsstegringar, som företaget träffats av, är begränsade.

Förslagsverksamheten

Tre förslag hade inlämnats sedan föregående sammanträde, men var icke färdigbehandlade.

På ordförandens förslag överenskom, att en förslagskommitté skulle tillsättas. I denna skulle ingå hrr Edsman, Danielsson och Johansson, och den skulle ha till uppgift att granska inlämnade förslag samt att söka stimulera intresset för förslagsverksamheten.

Svenska Radioaktiebolaget

Sammanträde den 6 sept. 1951

En kurs skall anordnas i radioteknik, omtalade ordföranden. Ca 15 anställda skall efter ansökan uttagas till kursen. Som kursbok skall användas en korrespondenskurs i radioteknik. I kursen skall vidare ingå praktiska prov och filmföreläsning. Vid nyanställning är det mycket viktigt att kunna framhålla, att vissa utbildningsmöjligheter finns, sade hr Sellerstedt. Intresset för kursverksamheten är så stort, ansåg han, att ytterligare kurser borde kunna ordnas.

Förslagsverksamheten

Förslagskommittén hade vid sitt sammanträde behandlat åtta förslag, varav två var bordlagda från tidigare sammanträde. Av de sju förslag, som var färdigbehandlade, lämnades ersättning för tre med tillsammans 100 kronor.

Ombyggnadsplaner

Bolaget har förvärvat fastigheten Alströmergatan 14, som skall bebyggas med ett 6-våningshus, när byggnads- och arbetstillstånd kan erhållas, omtalade ordföranden. Genom en sådan nybyggnad skulle företagets verksamhet kunna centraliseras till Alströmergatan. I nybyggnaden skall huvudsakligen inrymmas kontor och lättare industriavdelningar. Den tyngre industrien skall vara kvar i den nuvarande byggnaden.

Sieverts Kabelverk

Sammanträde den 3 dec. 1951

Fyra förslag hade behandlats sedan föregående sammanträde. Ersättning hade lämnats för samtliga med tillsammans 520:— kr.

Matsalsbygget

Fabriksklubben har gjort en uppvaktning hos statsrådet Sträng, omtalade hr Jansson. Från klubben framhölls därvid, att det var mycket angeläget, att matsalsbygget snabbt fick igångsättas. Statsrådet meddelade, att det fanns en viss kvot för byggnader för sociala ändamål. Då det fanns vissa byggnadsprojekt, som ansågs ännu mera angelägna, torde det dröja en tid, innan byggnadstillstånd kommer att beviljas.

Vid en uppvaktning, som företagsledningen gjort hos Industrikommissionen och statsrådet Sträng för att framhålla bolagets behov av byggnadstillstånd för dels matsalsbygget och dels ytterligare fabrikslokaler framhölls bristen på byggnadsarbetare. Då kvoten för industribyggnader är liten, vågar vi inte hoppas på att inom den närmaste tiden få något byggnadstillstånd, sade ordföranden.

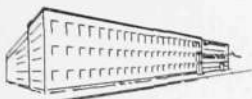
Frånvaron från arbetet

Den höga frånvaron är till nackdel inte endast för företaget utan även för personalen, sade hr Jansson. Frånvaron nödvändiggör nämligen ofta omplaceringar, som kan vara till nackdel för de anställda. Det har diskuterats, vad som kan göras för att nedbringa den höga frånvaron, och vi ha varit inne på tankegången att någon premiering kanske kunde vara lämplig, meddelade hr Jansson. Det finns ofta ingen lämplig form för en sådan premiering, framhöll ordföranden. Vidare bör det väl vara vars och ens skyldighet att utan extra ersättning hålla arbetstiden. Annars bör nog organisationerna hjälpa företaget härvidlag genom att framhålla för personalen, att frånvaron utan vägande skäl icke bör få förekomma.

Fritidskommitténs verksamhet

Fritidsverksamheten har under året varit livligare än tidigare, omtalade herr Wedberg. Det finns nu sektioner för idrott, skytte, tennis, schack, bridge samt konstförening och manskör.

Fritidskommittén har även anordnat ett par båtutflykter. En kvällsutflykt gjordes strax före midsommar till Vaxholm och något senare gjordes en söndagsutflykt till Mariefred, varvid även förekom en visning av Gripsholms slott.

AB Ermi

Sammanträde den 21 nov. 1951

Ett förslag hade färdigbehandlats av förslagskommittén. Ersättning utbetalas med 50 kr. Förslagskommittén, som består av hrr Cederqvist, Dahlquist, Hagdahl, Jacobsson och Nerlén, omvaldes.

Efterfrågan på elmätare, som utgör bolagets huvudprodukt, är stor, omtalade herr Drougge i en översikt. Den stora efterfrågan beror bl. a. på den fortgående elektrifieringen, utbyte av äldre mätartyper samt betr. vissa länder på övergång från ackordstariff. Bolagets namn har också blivit allt mera känt och vi får därför förfrågningar från allt flera håll. Länder som på senare tid inkommit med förfrågningar är Italien, Turkiet, Israel, Indien, Sydafrika och flera sydamerikanska länder. Priskonkurrensen är emellertid hård. Det är särskilt franska, österrikiska och engelska firmor, som bolaget har att konkurrera med.

Ett villkor för att företaget skall kunna hålla försäljningen uppe är att kvaliteten är hög. Med hög kvalitet på produkterna har bolaget stora utsikter att göra sig gällande i konkurrensen.

Avsättningen av mätare i Sverige beräknas kommande år bli något mindre än i år. Detta sammanhänger med att kraftverken tidigare inköpt så mycket, att de nu har vissa lager.

Betr. övriga tillverkningar nämndes att bolaget sålt en del balanseringsmaskiner på export.

Orderstocken motsvarar närmare ett års produktion med nuvarande kapacitet. Då avsikten är, att ett lager av mätare skall läggas upp, är produktionen därför säkrad för 1½—2 år, framhöll ordföranden.

Det ekonomiska långtidsprogrammet

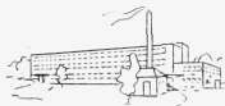
Det är framför allt de inrikespolitiska problemen och särskilt frågan om investeringarnas storlek som står i förgrunden i den utredning som gjorts betr. den samhällsekonomiska utvecklingen på längre sikt, sade sekr. Larsson från Ekonomisk

Information i sin redogörelse för nämndens ledamöter.

En ökning av produktionsvolymen måste i dag baseras på höjd produktivitet, då det inte finns någon arbetskraftsreserv att tillgå. För närmaste 5-årsperioden antar utredningskommittén, att produktionsökningen skall uppgå till ca 3 % per år.

Investeringsbehovet under den närmaste 5-årsperioden är betydande. Vissa investeringar i bostäder, skolor, sjukhus etc. har blivit eftersatta. Denna utveckling kan ej få fortgå alltför lång tid, då det i så fall kan betyda, att vi ej kan utnyttja de industriella investeringarna på rätt sätt. Det har å andra sidan icke ansetts lämpligt att minska investeringarna inom industrin, utan utredningen rekommenderar, att de skall uppehållas vid nuvarande storleksordning, medan investeringarna i bostäder, inom handel och samfärdslinor samt beträffande vägar skall ökas avsevärt. Detta innebär, att de totala investeringarna måste öka. För privat konsumtion skulle i så fall finnas utrymme för ca 2 % ökning per år. På grund av befolkningsökningen motsvarar detta en standardökning per individ av ca 1½ % per år, vilket är mindre än tidigare. Många av de förutsättningar, på vilka långtidsprogrammet baseras är emellertid ganska osäkra och ökningen kan därför bli något större eller mindre än som beräknats.

I det förra långtidsprogrammet nämndes, att den statliga politiken borde utformas på ett sådant sätt, att den gynnade exportindustrin, framhöll hr Jacobsson. Genom olika avgifter och skatteskärpningar motverkas nu denna strävan. Allt för tvära kastningar göres i den ekonomiska politiken, ansåg han.

Fabriken i Katrineholm

Sammanträde den 23 nov. 1951

En skrivelse har sänts till Köpmannaföreningen av företagsnämnden och verkstadsklubben. Skrivelsen har överlämnats till Köpmannaföreningens detaljistsektion, som lovat taga kontakt med företaget i frågan angående butikstängningstiderna. Man övervägar närmast att ordna med jouraffärer, som på helgdagsaftnarna har öppet så länge, att industrins anställda hinner handla efter arbetstiden.

Tobaksrökning

Brandinspektion har nyligen hållits vid fabriken, omtalade ordföranden. Denne hade då med brandmyndigheterna tagit upp frågan, om ett lättande av rökförbudet kunde medgivas. Brandmyndigheterna ställde sig emellertid avvisande till förslaget.

Mätbryggor och pappersax för Kh 53

Behovet av en pappersax på avdelningen är för närvarande stort, ansåg fru Axlund. Personalen får ofta vänta på papper från avd. 52. En ny maskinsax skall anskaffas till Kh 52, meddelade ordföranden. Ur lokal- och säkerhetssynpunkter är det inte lämpligt att placera en sax på avd. 53. Det skulle emellertid undersökas om pappersdistributionen kunde ordnas, så att den löper smidigare.

Det finns för närvarande förhållandevis flera bryggor på Kh 52 än på avd. 53, framhöll hr Bengtsson, som ansåg, att det skulle vara en fördel med ytterligare mätbryggor. Då denna fråga diskuterades vid ett tidigare tillfälle, enades vi om, att en brygga på två personer i behov av mätbryggor var tillräckligt, sade hr Crona. En undersökning, som nyligen gjorts, visar, att det för närvarande finns en mätbrygga på 1,6 anställd i behov av en sådan. Dessutom har ytterligare ett antal bryggor beställts, varför någon brist på bryggor knappast kan anses föreligga.

De bryggor, som anskaffas, kommer i första hand att lämnas till Kh 53. Dessutom skall ordnas med ställningar, som gör, att bryggorna kan placeras lätt åtkomliga för två lindorskor.

Utbetalning av avlöningar

Då avlöningarna vid HF utbetalas under arbetstid vore det önskvärt, att så skedde även vid Katrineholmsfabriken, ansåg herr Rosenblad. Vid HF har denna ordning införts, för att personalen skall hinna med spårvägens extravagnar, omtalade ordföranden. Då lika vägande skäl inte kan anföras här, överväges för närvarande icke någon förändring.

Musik under arbetet

Musikprogrammets sammansättning är inte alltid helt tillfredsställande, sade hr Rosenblad. Han föreslog, att ett programråd skulle tillsättas. Ledamöterna enades också om detta förslag. Rådet skall bestå av tre representanter, en arbetsledare samt två arbetare, och skall utses av personalorganisationerna. Vid sammanträdet påpekades även de svårigheter, som de höjda läkartaxorna medförde för personalen, då endast läkararvodet enligt sjukkassextaxan ersattes. Vidare diskuterades lämpligaste form för instruktion och kvalitetspropaganda samt några lokalfrågor.

AB RIFA

Sammanträde den 28 nov. 1951

Förslagskommittén hade sedan föregående sammanträde behandlat tre förslag för vilka ersättning utbetalats med sammanlagt 190 kr.

Marknadsläget

Orderstocken fortsätter att öka, omtalade herr Olstedt. Produktionen ökar också men inte i samma takt som orderin-gången. I dag innebär orderstocken ca 9—10 månaders tillverkning.

Den planerade produktionsökningen för 1952 är ca 15 % av dagens produktion. Exporten spelar för RIFAs del f. n. en relativt liten roll. Den utgör inte mer än ca 10 % av tillverkningen och ca 15 % av nuvarande orderstock.

Elektrolytavdelningens »renlighetsproblem»

Herr Bohlin redogjorde för det arbete, som f. n. nedlägges ifråga om att bestämma klorhalten i det material, som användes vid tillverkningen. Det kommer också att bli nödvändigt att undersöka vilken betydelse handtvättning, medförande av handväsor, stövlar m. m. till arbetsplatser i verkstaden har på förekomsten av klor i de tillverkade detaljerna. All personal kommer så småningom att informeras om vad som skall göras.

Ytterligare behandlades den information som lämnas nyanställd verkstads-personal och tillgången på backar, lådor och kartonger på produktionsavdelningarna.

Telesignalfabriken, Gröndal

Sammanträde den 6 december 1951

Tre förslag hade inlämnats sedan föregående sammanträde. Ersättning hade lämnats för samtliga med tillsammans 100 kronor.

Försäljningsavdelningen

En försäljares uppgift är att skaffa företaget en fast kundkrets och att se till att kunderna får de varor de behöver och att de blir nöjda med de varor, vi levererar till dem, sade hr Nyhlén. För att lyckas med denna uppgift krävs skicklighet och kunnskap av försäljaren.

Försäljningsavdelningen måste följa med utvecklingen i fråga om handelsavtal, valutabestämmelser m. m. för att vara orienterad beträffande möjligheterna att av-sätta produkterna på de olika utlands-marknaderna. Vidare skall trycksaker ut-arbetas för kunders och återförsäljares räkning.

Försäljningen av telesignalmateriel bedrivs ej som direktförsäljning. I Sverige sker all försäljning genom Försäljnings-bolaget och i utlandet genom olika dotter-bolag och agenter. Försäljningsorganisa-tionen är mycket omfattande och täcker 30 länder.

Försäljning av telesignalmateriel är en idéförsäljning. När en försäljare kommer till en kund, ber han aldrig att få sälja en stämpelapparat, utan han offererar rationell tidsredovisning, vilket kunden brukar vara mera intresserad av.

Kundernas önskemål beträffande apparat-ernas utformning är mycket olika i oli-ka länder. Försäljningsavdelningen för-söker emellertid att visa kunden, att apparaterna i den form de tillverkas vid fabriken motsvarar hans behov. Ibland kan det dock vara lämpligt med en mind-re omkonstruktion av någon apparat på grund av de speciella krav, som ställs i något fall.

Musikutsändningen

Musikprogrammet är i sin nuvarande ut-formning ej helt tillfredsställande, ansåg hr Holmberg. Vissa populära skivor spe-las alltför ofta, och den moderna musi-ken dominerar programmen alltför myc-ket. Kunde inte någon musikkännare få till uppgift att sammanställa program-men, frågade han.

Det föreslogs även, att en programkom-mitté skulle tillsättas, och att omröstning skulle hållas om vilka skivor, som skulle spelas. Till följande sammanträde skulle undersökas, hur det hela lämpligast skul-le ordnas.

Ett förslag framfördes även, att företaget skulle medverka till att vissa familjer åtog sig att under personalens arbetstid mottaga barn till vid fabriken anställd kvinnlig personal. Anslag skulle uppsät-tas om att de som önskade taga emot barn kunde vända sig till någon inom företaget som kunde sätta dem i kontakt med föräldrar, som behövde hjälp med barnvakt.

Kabelverket, Älvsjö

Sammanträde den 10 december 1951

Åtta förslag hade inlämnats till förslags-kommittén sedan föregående sammanträ-de. Ersättning hade utgått för samtliga förslag med tillsammans 430 kronor.

Musik under arbetet

En undersökning rörande möjligheterna att ordna med musikutsändningar har gjorts, omtalade ordföranden. Det visade sig därvid, att det kunde gå att ordna på de tre lackeringsavdelningarna med deras två provrum, i mättrummet i kabelhallen och i ångcentralen. Beträffande pupin-verkstaden är det möjligt, att det går att ordna, men bullernivån är där så pass hög, att ljudkvaliteten torde bli mindre

god. I övriga lokaler var maskinbullret för kraftigt, för att musik skulle kunna bli njutbar. Apparater skall nu sättas upp i de avdelningar, där det visat sig lämpligt.

Produktionsöversikt

Läget har inte undergått några större för-ändringar sedan föregående kvartal, sade ordföranden. Kundernas efterfrågan på kabel är för närvarande större än vår produktionskapacitet. Våra största kunder, LME och Telegrafverket, har därför fått försöka täcka en mindre del av sitt behov på annat håll. Även beträffande pupinspoler är efterfrågan så stor, att vi har svårt att hinna med att tillverka vad som begäres av kunderna.

Råvaruförsörjningen har lättat något under senare tid. Stora svårigheter råder emellertid fortfarande att anskaffa erfor-derliga kopparkvantiteter. Telegrafverket lämnar dock till Kabelverket den kvan-titet koppar och bly, som ingår i deras beställningar. Beträffande koppar beror bristen på, att världsproduktionen avse-värt understiger behovet.

På fråga av herr Edman meddelades att Kabelverket torde hinna att fullgöra de leveranser, som kontrakterats från 1951, även om viss eftersläpning för när-varande förefinns.

Produktionsfrågor

Produktionen flyter på vissa håll inte så jämnt som vore önskvärt, ansåg hr Ed-man. Finns det några möjligheter att jämna ut de störningar, som ibland upp-står, frågade han.

Det brukar ibland sägas, att planeringen börjar hos kunden, sade hr Thorelli. Valutasvårigheter och diverse andra pro-blem medför här ofta, att tempot i leve-ranserna måste bli ganska ojämnt. Sam-ma svårigheter kommer att gälla för den produktion, som Kabelverket lämnar till LME, vilken ju också till stor del skall exporteras.

Att produktionen under den senaste tiden inte varit så jämn som önskvärt beror till en viss del på svårigheter av över-gående karaktär, omtalade hr Almqvist. Emellertid måste nog i en tillverkning av det slag, som Kabelverket bedriver, vissa problem av denna karaktär uppstå vid tillfälle. Detta gäller, när någon maskin, som produktionen är helt beroende av, går sönder, vilket ju händer ibland.

Visning av fabriken

Personalen skulle vara mycket intresse-rad av att vid tillfälle få gå igenom hela verkstaden, sade herr Edman. Ännu bättre vore det kanske med en visning, där även personalens anhöriga fick se arbets-platsen. Ordföranden trodde, att en sådan visning skulle kunna ordnas, och han skulle låta undersöka möjligheterna.